...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!
46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 126 (12030) | 1969 оной июниин 1, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

АЖАЛШАДАЙ ЗУНАЙ АМАРАЛТАДА— ОЛОНИИТЫН АНХАРАЛ

...ай үмэнэхи нарата, намжаа зун ерэбэ. Нажар гээ... жалшадай амардаг аятай, таатай саг. Энэ үедэ ...олоороо жэлэйнгээ амаралта абадаг, һурагшад ка...тарадаг, неделиин хоёр үдэрэй амаралтын үеэршье ...үдөө гаража, байгаалиин аглагта аяншалдаг, бэе ... бэхижүүлдэг заншалтай.

...аа сүлөө сагаа улад зоной аятай һайнаар амаржа ...арга боломжо яһала бии. Манай республикын үзэс...таалитай гоё һайхан газарнуудта амаралтын гэр...истнуудай баазанууд, пионернүүдэй лагерьнууд жэл ... олошорно. Республикын профсоюзай эмхинүүдэй ... байгша оной турша соо курорт, санаторинуудта, ... байшангуудта, туристнуудай баазануудта 20 мян...мэришэд, алба хаагшад, тэдэнэрэй гэр бүлынхид ... Байгалай эрьедэхи гоё һайхан газарта баригдаһан «Щучье» гэжэ, мүн Дээдэ Онгостойдо эмхидхэгдэ...нуудта таба мянга гаран хүн амаралтаяа үнгэргэ...истнуудай аяншалха «Байгал» гэжэ поезд Эхэ оро...атар хотонуудаар мүнөө ябажа байна. Иимэ по...рьда үшөө дахин эмхидхэгдэжэ, Дунда Азиин совет ...нуудтай Буряадай хүдэлмэришэд, колхознигууд ...огто танилсажа ерэхэ. Республикын 600-аад ажал...ин гүрэнүүдээр аяншалха юм.

...тэхи һонирхолтой, үзэсхэлэн гоё газарнуудһаа өөр...ай республикын баян байгаали — арюун тунгалаг ...гэри тулама сарьдаг уулануд, нюдэ алдама нэм...таланууд, олон тоото гол горход, номин хүхэ нуур...ун, хүйтэн аршаанууд — амаржа, аяншалжа хана...һан нютаг хаям. Хэдэн мянган хүн, илангаяа эдир ..., Буряад орон соогуураа экскурси хэхэ аяншалга...аха аргатай. Манай нютагтай танилсахаяа ондоо об...арнуудайшье ажалшад жэл бүри улам олоороо ерэ.... Мүнөө үеэнь манай республика дотор туристнарай ...б, загаһашад, ангуушадай гушаад гэр, туристнарай ... гар үзүүрэй зүйлнүүдые үгэхэ 37 пункт нээгдэнхэй. ...ай амаралтаяа ашатай туһатайгаар үнгэргэхэ хэ...түрэмнай халуун анхарал, угаа ехэ оролдолго гар...гэ зөөри табидаг. Һургуулиин үхибүүдые пионерэй ...дта амаруулхын тула ганса манай республика до...лион 300 мянган түхэриг энэ жэл һомологдоо. Үхи...ай амаралта эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ зорилготой ...й хүдэлмэри түлэг ябуулагдажа байнхай.

...шленна предприятинууд, барилгын эмхинүүд, кол... совхозууд ажалшадайнгаа амаралта һайнаар эм...орилгоор мүн лэ ехэ хүсэлэл оролдолго гаргана. Олохон коллективүүд аяншалга хэхэ өөһэдын баазатай, амаралтын байшангуудтай болоһоор үнинэй. Энэ талаар Улаан-Үдын локомотиво-вагон заһабарилгын, авиационно болон бусад заводууд, фабриканууд һэйшаалтай хэмжээ ябуулгануудые хараалан бэелүүлдэг, хүдэлмэришэдэй, тэдэнэрэй гэр бүлынхидэй амаралтые болбосон зохидоор үнгэргэдэг баян дүй дүршэлтэй.

Республикын ниислэл — Улаан-Үдэ хотын ажалшадай олоороо амардаг, сэнгэдэг газарынь онгосонуудай станци, шунгалгын пляж болохо ёһотой. Уһанай станцида 200 онгосо бии. Мүн тэрэ шадар спортын талмай түхеэрэгдэнхэй.

Хүн зоной сүлөө сагаа хүхюун зохидоор, бэедэ ашатай туһатайгаар үнгэргэхэ арга боломжонууд манда бии. Гэбэшье тэдэнээ һайнаар хэрэглэхэ талаар дутуу дунданууд үшөөл үзэгдэнэ. Амаралтын үдэрнүүдтэ городойхидой хүдөө тала гараха гэхэдэнь, транспорт хашадаг. Олохон коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд городһоо гадуур амаралтын бааза, талмай түхеэрхэ, ажалшадаа газардуулангүй тиишэнь хүргэхэ тухай һаналаа багаар табина. Нэгэдэхи автобусно ажахын хүтэлбэрилэгшэд суббото, воскресениин үдэрнүүдтэ олон автомашина табижа, тусхай графигаар хүн зониие зөөдэг байха гэһэн үгэдөө хүрэнэгүй, хэлсээгээ дүүргэнэгүй. Сэлэнгын баруун бэе, Дээдэ Онгостой ошохо, ерэхэ гэһэн зон хэдэн сагаар автобус хүлеэдэг байна.

Амархаяа хүдөө гарагшадай эрилтэ хэрэглэмжэ хангалгаар худалдаа наймаанай эмхинүүдэй хүдэлмэридэнь нёдондо, урзанда олон дутагдал үзэгдөө бэлэй. Зоной олоороо суглардаг газарта илангаяа умданай, эдеэ хоолой зүйл худалдалга таһалдадаг байһан. Эдэ мэтые дабтажа яашье болохогүй.

Ажалшадай амаралта эрхим һайнаар эмхидхэхэ гээшэ ажахын, Соведэй, профсоюзай, мүн бусад ниитын эмхинүүдэй шухала зорилго болоно. Ээлжээтэ амаралтаяа гү, али суббото, воскресенидэ, ажалһаа сүлөө сагаа бэедэ ашатай туһатайгаар үнгэргэхэ гэжэ сэдьхэһэн хүнэй урма хүсэл хангамаар арга олгохо гээшэ хүндэтэй, харюусалгатайшье хэрэг. Амарагшадай хэрэглэмжэ хангалгын асуудалнууд томо, жэжэ гэжэ илгаруулалтагүй — бултадаа шухалада тоологдохо зэргэтэй.

Хүхюун һайнаар сүлөө сагаа үнгэргэжэ, шэнэ хүсэ нэмэн, ажалдаа улам ехэ амжалта туйлахые эрмэлзэгшэдтэ али бүхы туһа хүргэхэ гээшэ предприятинуудай, колхозууд, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, профсоюзай, комсомолой ба бусад ниитын эмхинүүдэй хойшолуулашагүй шухала зорилго болоно.

...РУЗА ...ДАНА

...Аймагай ажахынууд ...арилга эрхим болзорто ... мүнөө үедэ хартаабха ...кукуруза, куузику та...ариингаа захада гара... һүүлэй мэдээгээр кол...уудай 25 мянган гек...сэ таряа гэхэ гү, али ...дуур хоёр мянгаад гек...ай. Тиигэжэ бүхыдөө ...ар шэниисэ түсэбһөө ...ха гэһэн уялгаяа заа...хэнь.

...нуудтэ Карл Марксын, ...дын нэрэмжэтэ колхо...гын совхоз хартааб...жа дүүргээ. Мүнөө ку...эг таригдажа байна. ...дын нэрэмжэтэ кол...курузашад Жамбалов, ... гэгшэдэй звенонууд ... гектар таринхай.

... совхозой суута куку...ба Жамбалов газараа ...р һайса үтэгжүүлээд, ...ициин хүсөөр уһалжа, ...гаяа хэжэ дүүргэхэнь. ... колхоз, совхозууд куу...ктарта таряа. Үшөө 40 ... үнэтэ ургамал расса...гдаха юм.

А. ТАИКОВ.

Сабшалан дээрэһээ репортаж

УҺАН БЭШЭ— ТОҺОН

1. ОНШЫЕНЬ ОЛОҺОН УРМАНДА

Мүнөө хүхын дуунай үе. Теэд ой модон хүсэд ногоорооогүй. Тала гүбээ гэхэдэ, намарайхяар хуааржа харагдана. Харин Эгэтэ голой хоёр бэеэр уһа татаһан нэмжээ тала ногоорон нюдэ хужарлуулна. Хабарай хурса наранай туяада сабшалан дээгүүр халяаһан уһан хашарһатан ялбана. «Дружба» колхозой хоёрдохи бригадын луговодууд нилээд оролдоно ха гэжэ абаһаар мэдэмээр.

«Яһалал шадалаараа бологдоно. Нёдондо намарһаа хойшо һалирһан хадаа нэгэ юумэ харуулха зон аабзабди. Харин мүнөө эндэ юун гэжэ урид хэлэхэбши даа... Иимэ уялгатайбди, тэды шэнээн ногоо ургуулхабди гэжэ «бабаралдаа һаамнай мүнөө сагай байдал хубилшахаа байна бэшэ» гэжэ луговодуудай звеное даагша Санжимитап Золбоевич Цыдендамбаев хөөрэлдөөнэй забһарта хэлээд, ажал тухайгаа ехэ юумэ хөөрэхэ дурагүй байгаа һэн. Иимэ дару зантай хүнүүдэй ажал хэрэгые адаглан харахада, һайшаалтай зүйл яһалал обёорогдодог гээшэ.

Нүхэр Цыдендамбаевай звено мянга гаран гектар талмайе нэгэдэхеэ уһалжа дүүргүүтэй байна. Гушан га сабшаланда үтэг хээ. Уһалагдаһан бүхы талмайһаа үргэлжэ дээрэнь 12 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ ургуулха гэһэн уялгаяа бэелүүлхэ байһандань батаар этигэгдэнэ. Юун бэ гэхэдэ, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри мүнөө урданайхиһаа һургаргүй эмхитэйгээр, оншотой һайнаар ябуулагдана.

Энээнһээ урдахи жэлнүүдтэ луговодууд газараа уһалхадаа, өөһэд өөһэдынгөө участок даажа абаад, ганса нэгээрээ хүдэлдэг һэн. Харин мүнөө уһалагшад бултадаа (тэдэнэр долоон хүн) суг ябажа, сабшалангаа ехэнүүд хэһэг хэһэгүүдээр ээлжэлүүлэн ундалуулна. Жэшээлхэдэ, зургаан зуугаад гектар талмайтай Мужыхын талые Эгэтын голой баруун, зүүн бэе, эхин, адаг гэжэ дүрбэн газар хубааридаад, тэдэнээ хойно хойноһоонь һубарюулан уһална. Тиихэдэнь ехэ зохисотой.

Нэгэдэхеэр, долоон хүн суг хүдэлхэдөө, һубаг ханааб һэтэлхэ, хахаһаа эхилээд, газарай хүдэлмэри бэлэхэнээр дүүргэнэ. Тииһэн дээрэһээ уһалха гэһэн газар руугаа түргөөр уһа табина, хэрэгтэй руунь шэглүүлэн, хонхор, добо газарнуудыень жэгдээр шиигтүүлнэ.

Хоёрдохёор, илангаяа энэ жэлэй хуурай хабар уһан алмагдажа, ашагтайгаар хэрэглэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, урдань луговод бүхэн өөһэд өөһэдынгөө даажа абаһан сабшалан тушаагаа ханааб олоор һэтэлжэ, һүүлэй һүүлдэ уһанай урдасын хүсэ буураадаг һэн. Тэрэ шалтагаанһаа уһан холо дабажа ошодоггүй, хонхор газарта аягалшоод лэ, туһа болохын оронд тодхор татадаг (уһанай удаан тогтоһон газарта хүбхэн ургашадаг) бэлэй. Харин мүнөө луговодуудай хамтынгаа хүсөөр нэгэ участогта хэдэн хоногой туршада уһа эршэтэйгээр гаргажархёод, ханаабаа хаажа, нүгөө участогта уһа гүйлгэхэдэнь, Эгэтэ голой, ханааб соорэмүүдэй нөөсэ ехээр хороногүй, хоёрдохёо уһалалгада сохом хүрэмөөр уһан бии.

Игэжэ оншынь оложо уһалуури эрхилхэдэ, алишье талада һайн, харин эгээл шухала аша үрэнь гэхэдэ — ногооной гараса жэгдэ һайн һуурита. Тэрэнэй хойноһоо үшөөл һайнаар ажаллаад, оролдоод байбал, ган тасуурташье диилдэшэгүй бүшэмэг хүсэтэй хяаг Мужыхын хорёодо мушхархал ха.

2. ДУҺАЛ БҮХЭН ГАМТАЙ

Һубаг ханаабай уһа табижа газар уһалхынгаа хажуугаар хүрьһэндэ шииг нойто оруулха ондоо арга онол «Дружба» колхоздо үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Уһа сасадаг хүсэтэ бүлүүртэй трактор энэ жэлдэ түрүүшынхеэ хүдэлөө. Дурдагдагша Мужыхын талын зарим добо газарта уһалууриин һубатуудаар уһа урадхуулхань бэрхэтэй байдаг һэн. Тиимэ газарнуудта мүнөө бүлүүртэй трактор табигдажа, уһанай ханаабуудые зубшажа, добосог сабшалангые дэбтэтэр уһа шэдэлнэ. Иимэ аргаар хоёр зуугаад гектар борю газар нэгэдэхеэ уһалагдаад байна.

Ган гасуур ондо балгашье уһа алдахагүй гэжэ шиидээд, колхозой правлени гансашье хоёрдохи бригададаа бэшэ, харин нүгөө хоёр бригададаа мүн лэ уһалууриин ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Бригада бүхэндэхи уһалагшадай звенонуудһаа гадна, колхоздо газар уһалалга һайжаруулгын тусгаар отряд хүдэлнэ. Бульдозер, погрузчигтай хүсэтэ трактор, өөрөө ашаагаа буулгадаг тэргэтэйнүүд гурбан колесно тракторһаа бүридэһэн отряд энэ хабаотаа таряалан, сабшалан дээрэ хэдэ мянган тонно наг шэбхэ гаргажа, газарай хүрьһэндэ нитхэржэ, үтэг хээ. Эгээ мүнөө үедэ энэ отрядайхид мелиоратор Р. А. Яковлевай хүтэлбэри доро Үдэ гол дээрэ түлэг хүдэлжэ байһан үетэй.

Үдэ гол барижа ошодог нэгэдэхи бригадын горитойхон талмай сабшалан дээрэ һубаг ханаабууд яһала бии аад, тэндэнь уһан таһалдахаяа һанадаг һэн. Энэ дутагдал хүсэлдүүлхын тулада нэгэ иимэ онол хэгдээ. Гол шадархи хотогор газар оложо, тэрээн руугаа голой һабаһаа ханааб малтагдаа.

— Нэгэ хэдыхэн хоногто Үдэ голые тогтоожорхиходо, ехэ люул болодоггүй. Хаалтаһаамнай доошо ехэшье холо бэшэ газарта Үдэ голдо Эгэтэ, Маарагта болон бусад гол горхонууд шудхадаг. Эгээ мүнөө үедэ ажахынуудай ургасын у һ а н һ а а дулдыдаха болоод байхада, хүршэнэрөө уһаар дуталдуулха болоо һаа, юунһээшье ехэ хашалан үзүүлхэ болонобди. Харин тиимэ «нүгэл» бидэнэр хэдэггүй зомди — гээд колхозой түрүүлэгшэ Н. Б. Намсараев миһэлзээ һэн.

Трактористнууд Даниил Алсанов, Иван Старостенко болон отрядай бусад гэшүүд гол хааха үесэд шанга хүдэлмэри үдэр һүнигүй ябуулжа, Үдые шэнэ һаба руунь шэглүүлээ гэһэн баярта мэдээсэл эдэ үдэрнүүдтэ дууллаба.

...«Уһан бэшэ — тоһон». Игэжэ уһые хүн зоной хэр үгһаа үндэрөөр сэгнэдэг ушар хуурай хашалан сагта бүришье гүнзэгы удхатай болодог.

Ц. ДУГАРОВ,
манай тусхай корр.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...ДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ...ЭЙ ГРАМОТААР НҮХЭР Д. Д. ДАШИЕВЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

...гээрэлэй органуудта олон ...аар хүдэлмэрилһэнэйнь ... 50 наһа гүйсэһэнтэйнь ...ан, Мухар-Шэбэрэй ай...гын дунда һургуулиин директор нүхэр **Дагба Дашиевич Дашиевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

...радай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
А. ХАХАЛОВ.

...радай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
К. МАСЛОВ.

...Үдэ, Соведүүдэй байшан.
... оной майн 30.

...ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...АЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ...ЭЙ ГРАМОТААР НҮХЭР И. А. ИВАНОВЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

...ын партийна болон со...та олон жэлдэ һайнаар ...эйнь түлөө, мүн 60 ...нтэйнь дашарамдуулан, ...колхозой» Байкальска бассейновэ инспекциин филиалай начальник нүхэр **Игнатий Алексеевич Ивановые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

...радай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
А. ХАХАЛОВ.

...радай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
К. МАСЛОВ.

...н-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
... оной майн 30.

КОММУНИС БА ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ ПАРТИНУУДАЙ УЛАСХООРОНДЫН ЗҮБЛӨӨНДЭ БЭЛДЭХЭ КОМИССИИН ЗАСЕДАНИНУУД ТУХАЙ

КОММЮНИКЕ

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөндэ бэлдэхэ комиссиин заседанинууд майн 23-һаа 30 хүрэтэр Москвада болобо.

Бэлэдхэлэй комиссиин хүдэлмэридэ коммунис ба хүдэлмэришэнэй 70 партиин: Австралиин Коммунис партиин, Австриин Коммунис партиин, Алжирай Социалис авангард гэжэ партиин, Аргентинын Коммунис партиин, Бельгиин Коммунис партиин, Баруун Берлинэй Социалис нэгэдэмэл партиин, Болгариин Коммунис партиин, Боливиин Коммунис партиин, Бразилиин Коммунис партиин, Великобританиин Коммунис партиин, Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин, Венесуэлын Коммунис партиин, Гаитиин Коммунистнуудай нэгэдэмэл партиин, Гайанын Арадай прогрессивнэ партиин, Гваделупска Коммунис партиин, Гватемалын Ажалай партиин, Германиин Коммунис партиин, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин, Гондурасай Коммунис партиин, Грециин Коммунис партиин, Даниин Коммунис партиин, Доминиканска Коммунис партиин, Израилиин Коммунис партиин, Индиин Коммунис партиин, Иорданиин Коммунис партиин, Иракай Коммунис партиин, Иранай Арадай партиин, Испаниин Коммунис партиин, Италиин Коммунис партиин, Канадын Коммунис партиин, Кипрэй Ажалшан арадай прогрессивнэ партиин, Колумбиин Коммунис партиин, Коста-Рикын Арадай авангард гэжэ партиин, Ливанай Коммунис партиин, Люксембургын Коммунис партиин, Сүлөөлэлгын ба социализмын партиин (Марокко), Мексикын Коммунис партиин, Монголой Арадай-революционно партиин, Никарагуагай Социалис партиин, Норвегиин Коммунис партиин, Зүүн Пакистанай Коммунис партиин, Панамын Арадай партиин, Парагвайн Коммунис партиин, Перугэй Коммунис партиин, Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин, Португалиин Коммунис партиин, Пуэрториканска Коммунис партиин, Реюньонско Коммунис партиин, Румыниин Коммунис партиин, Сальвадорой Коммунис партиин, Сан-Мариногой Коммунис партиин, Сириин Коммунис партиин, Советскэ Союзай Коммунис партиин, США-гай Коммунис партиин, Суданай Коммунис партиин, Тунисай Коммунис партиин, Турциин Коммунис партиин, Уругвайн Коммунис партиин, Финляндиин Коммунис партиин, Франциин Коммунис партиин, Цейлоной Коммунис партиин, Чехословакиин Коммунис партиин, Чилиин Коммунис партиин, Швейцариин Ажалай партиин, Эквадорой Коммунис партиин, Урдэ-Африкын Коммунис партиин, нюуса байдалда хүдэлдэг үшөө гурбан партиин (эдэнэй нэрэнүүдынь аюулгүйе сахиха зорилгоор дурдагдаагүй) түлөөлэгшэд хабаадаба. Зүүнэй тала барпдаг партиин түлөөлэгшэд — Швейциин коммунистнууд адаглагшад боложо хабаадаа.

Эдэ делегацинууд «Империализмда эсэргүү тэмсэлэй мүнөө үеын зорилгонууд, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэмэл ябуулга» гэһэн, зүблөөнэй гол документын проект тухай өөһэдынгөө партинуудай центральна комитедүүдэй һанал бодолые найруулан элидхээ. Бэлэдхэлэй комиссида хабаадагшад аха дүү партинуудай центральна комитедүүдэй бүхы һанамжанууд болон дурадхалнуудые анхаралтайгаар шэнжэлжэ үзөөд, энэ проектые заһабаринуудтайнь хамта Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй хүдэлмэридэ хэрэглэхээр үндэһэн зүйл болгон дамжуулха гэжэ хэлсэбэ.

Тэрэшэлэн зүблөөнэй үзэмжэдэ табигдаха ондоошье документнүүдэй проектнүүдые комисси хаража үзөө.

Бэлэдхэлэй комиссиин заседанинууд үнэн, хани холбооной оршон байдалда үнгэрөө.

НҮХЭР ОРАСИО ФЕРНАНДЕС ИНГУАНСОЕ СҮЛӨӨЛҮҮЛЭЕ!

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай зүблөөндэ бэлдэхэ комиссида хабаадагшадай хандалга

Уласхоорондын зүблөөндэ бэлдэхэ комиссиин хүдэлмэридэ хабаадагшад бидэнэр — 70 коммунис ба хүдэлмэришэнэй партиин түлөөлэгшэд Испаниин Коммунис партиин Гүйсэдкомой гэшүүн нүхэр Орасио Фернандес Ингуансое франкис полициин барижа хааһан тухай мэдээд, тэрэниие энэ дары сүлөөлхэ эрид шууд эрилтэ табинабди.

Энэ революционно геройе франкис мүрдэлгэшэдэй һабарһаа сүлөөрүүлэн мулталхын тула, Астуриин ажалшадай тон хүндэтэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгые хамгаалан тэмсэхын тула һаналаа нэгэдүүлэн жагсахыень бүхы коммунистнуудые, бүхы дэлхэйн демокрадуудые уряалнабди.

Франкогой фашис диктатурада эсэргүүсэн бодоһон Испаниин бүхы тэмсэлшэдые дэмжэнэбди.

Нүхэр Орасио Фернандес Ингуансое сүлөөлүүлэе!
Москва, 1969 оной май.

ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Пакистанай Президент генерал А. М. Яхья Хаанай уряалаар түр зуура айлшалхаяа майн 30-да Пакистан ошоһон байна.

А. Н. Косыгин, генерал А. М. Яхья Хаан Совет орон Пакистан хоёрой хоорондын харилсаанай асуудалнуудаар, түс оронуудые һонирхуулдаг уласхоорондын асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэн хэлсэбэ. Хөөрэлдөөнүүдынь хани ёһоной, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

Пакистан ошохо уряалые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын хэрэглэһэндэнь баясажа байһанаа Пакистанай Президент элирхэйлэн мэдүүлбэ. А. Н. Косыгин хүндэмүүшээр угтаһанайнь түлөө Президентдэ баяр баясхалан хүргөө.

Президент А. М. Яхья Хаан Пакистандахи һүүлэй үеын үйлэ хэрэгүүд тухай хөөрэбэ. Эдэ үйлэ хэрэгүүд Пакистанай гадаадын политикын гол асуудалнуудта хабаагүй байна. Советскэ Союз Пакистантай байгуулһан хани харилсаан саашадаашье бэхижүүлэгдэхэ гээд этигэжэ байһанаа Президент элирхэйлэн мэдүүлээ. Советскэ Союз Пакистантай хани харилсаагаа батадхахын тула оролдолго гаргажа үргэлжэлхэ гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ өөрынгөө зүгһөө Пакистанай Президентые найдуулба.

Экономическа, соёлой ба бусад һалбаринуудай талаар хоёр ороной хоорондын харилсаа холбоое улам үргэдхэхэ хүсэлэнтэй байһанаа хоёр тала лаблан баталаа. Энэ харилсаа холбоон хоёр ороной арадуудай аша туһада, Азида ба бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал бэхижүүлгын аша туһада алба хэхэ, гурбадахи ямаршье гүрэнүүдтэ эсэргүү шэглүүлэгдэхэгүй.

Президент Яхья Хаан харьяата түбидэхи байдал тухай А. Н. Косыгинда мэдээсэхэ зуураа, арсалдаатай бүхы асуудалнуудаа Индитэй эбэй гуримаар шиидхэхын тула Пакистан оролдолго гаргажа байна гэжэ тэмдэглэбэ. Инди Пакистан хоёрой хоорондохи арсалдаатай асуудалнуудые дары гуримшуулан шиидхэлгэ харьяата түбиин арадуудай аша туһада харюусаха байха гэжэ этигэдэгээ А. Н. Косыгин лаблан дурдаа.

Уласхоорондын олохон шухала асуудалнуудаар хараа бодолойнгоо тудалдадаг байһые хоёр тала сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэбэ.

Дутын Зүүн зүгтэхи асуудалые Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой шиидхэбэриин үндэһөөр гуримшуулха шухала гэжэ онсолон тэмдэглээд, эзэмдэгдэһэн бүхы газарнуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргуулха шухала гэжэ хоёр тала мэдүүлээ.

Вьетнам тухай асуудалаар Парижда хэгдэжэ байгаа хэлсээнүүд тушаа зүбшэлхэдөө, гадаадын ямаршье хамааралгагүйгөөр өөрынгөө хуби заяае өөрөө шиидхэхэ вьетнам арадай эрхые хүндэлһэнэй үндэһөөр Вьетнамай асуудал политическэ талаараа шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Пакистанай Президент онсолон тэмдэглэбэ.

Амгалан байдал дэмжэн сахидаг эмхи болоһон Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацие бэхижүүлхэ шухала гэжэ шиидэнхэй байһанаа хоёр тала лаблан баталаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Советскэ Союзда айлшалхыень урижа Президент Яхья Хаанда һаяшаг эльгээһэн уряалаа дабтаба. Президент энэ уряалые баясхалантайгаар зүбшөөн абаад, ойрын сагаар Советскэ Союзда айлшалха байхаб гэжэ найдуулаа.

А. Н. КОСЫГИНАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ ОБЕД ЭМХИДХЭБЭ

РАВАЛПИНДИ. (ТАСС). Пакистанай Президент генерал Яхья Хаан түр зуура айлшалхаяа ошоод байһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай хүндэлэлдэ майн 30-най үдэшэ обед эмхидхээ.

МҮНӨӨДЭР—ҮХИБҮҮДЫЕ ХАМГААЛХА УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

Хөөрхэн заахан дүүгэймнай
Хөөрэхынь таанар шагнаһайт.
Шуглнитараа энеэжэ байгаад,
«Шубуун» хэлээрээ үгэлхэ.
Ургы, нямняа сэсэгүүдэй
Урган һуухые харахадаа,
Одоол ехээр баярлан,
Ондоо юумэ хөөрэхэл даа.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Энэ шиидхэбэриие совет арад үнэн сэдьхэлһээ һайшаан дэмжээ. Үхибүүдтээ зол жаргалтай ажабайдал хангахын, коммунизм байгуулжа байгаа эсэгэнэр, эхэнүүдэйнгээ нэрэдэ хүрэмэ граждани нууд болгон тэдэниие хүмүүжүүлхын тула шухала бүхы арга боломжо манайда бии. Эрхим һайн хамаг юумэнүүднай үхибүүдтэ зорюулагдана. Үхибүүд тухай анхарал оролдолго гаргаха, тэдэниие шинраг шамбай, һайн һайхан ябадалтай хүнүүд болгохо гээшэ манай байгуулалтын гол удха шэнжэ болоно.

Үхибүүд тушаа, тэдэнэй зол жаргал ба хүмүүжэл тушаа арад түмэнэй, Коммунис партиин, Совет гүрэнэй зүгһөө али тухай ехэ оролдолгын гаргагдадагые гэршэлхэ тоо, баримтанууд эндэ тунхалагдахань.

мэришэн, хүдөө залуушуулай, ехэ наһатанай һургуулинуудгүйгөөр) бии байгаа, тэндэ 45.074 мянган үхибүүд һурадаг байба.

Хаанта засагай үедэ Россиин һургуулинуудтахи һуралсал ород хэлэн дээрэ үнгэргэгдэдэг һэн. Нилээд олон арад үндэһэтэнэй

СОВЕДҮҮДЭЙ ОРОНОЙ ЭДИР ҮЕТЭНДЭ

Дэлхэй дээрэ мүнөө миллиард үхибүүд бии юм. Эдэмнай бүхы хүн түрэлтэнэй гурбанай нэгэн шахуунь болоно. Секунда бүхэндэ манай дэлхэй дээрэ гурбан шэнэ хүн нэмэнэ. «Хүн гээшэ жаргахын тулада, шубуун гээшэ ниидэхын тулада түрэдэг юм» — гэжэ хэлсэдэг. Гэхэтэй хамта хүнэй жаргал балшар багаханһаань эхилдэг бшуу.

Түрүү хүн түрэлтэн үхибүүдые дарлалта ба хашалаһһаа, үлэсхэлэн болон үбшэнһөө, барга байдал ба расова зэбүүрхэлһээ, дайнай зүдэрэл зоболонгһоо хамгаалха гэһэн эб нэгэтэ эрмэлзэлээ хорёод жэлэй туршада бэелүүлжэ байна. Июниин 1-нэй үдэрые үхибүүдые хамгаалгын үдэр болгон нэрлэхэ гэжэ эхэнүүдэй дурадхалаар шиидхэгдэһэн юм, — иигэжэ Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци 1940 оной ноябрьда шиидхэн бэлэй.

* * *

Революциин урда тээхи Россиин табан үхибүүн бүхэнэй дүрбэниинь һураха аргагүй байһан. Мүнөө СССР-тэ хаа хаанагүй бүгэдэниитын уялгата найман жэлэй һуралсал бэелүүлэгдэнэ. Һуралсалай 1968—69 оной эхиндэ манай орон соо 184 мянган эхин, хүсэдбэшэ...

Ү х и б ү ү д түрэлхи хэлэн дээрэ эрдэм номдо һураха аргагүй байһан. Һуралсалай 1967—68 ондо манай ороной һургуулинуудтахи һуралсал 54 хэлэн дээрэ ябуулагдажа байгаа.

2,5 миллион үлүүтэй багшанар манай ороной залуу үетэниие һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэг эрхилнэ.

* * *

1968 ондо һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудта 9 миллион багашуул хүмүүжүүлэгдэжэ байба. Зундаа хүүгэдэй сезонно яслинууд, талмайнууд нэмэжэ эмхидхэгдэнэ. Нёдондо жэл тиимэ газарнуудта 4,5 миллион үлүүтэй үхибүүд зуһаа бэлэй.

* * *

3.580 гаран орден, пионернүүдэй, һургуулинуудай байшан, эдир техникүүдэй 4?? станци, эдир натуралистнуудай 2?? станци...

ЖУРАМ БЭХИЖҮҮЛГЫН ЗАРИМ АРГА

Жэлһээ жэлдэ даабаря дүүргэдэг, социалис уялга абаад, хэлэһэн үгэдөө хүрэдэг түрүү коллективүүд республика доторнай яһала олон. Тэдэнэр хайшан гэжэ, ямар аргаар амжалта түйладаг гээшэб? Түрүү коллективүүдэй ажал хэрэгые шэнжэлэн хараа һаа, олон һайшаалтай юумэ обёорхоор. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эндэ һайнаар ябуулагдадаг, эмхидхэлэй болон экономическа хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдэдэг. Ажалай социалис журам болон ниитын ёһо гурим һайжаруулха ехэ хүдэлмэри хэгдэдэг байна.

Республикымнай эгээл томо промышленна предприяти — Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын завод түрүүшүүлэй тоодо оролсоно. Тэрэ ганса республика соогоо һайн мэдээжэ бэшэ, мүн СССР-эй Зам харилсаанай министерствын түрүү предприятинуудай нэгэн болоно. Заводой администраци, партийна организаци, профсоюзай завком ажалай журам бэхижүүлхэ, ниитын ёһо гурим сахиха асуудалда анхарал ходо хандуулдаг. Энэ талаар хоорондоо холбоотой олон хэмжээн хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ байна. Ажалай журам бэхижүүлхэ онол аргануудай нэгэн юуб гэхэдэ, материальна урмашуулга болоно.

Промышленна олонхи предприятинууд түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оронхой. Тэрэнэй ёһоор ажалдаа һайн үрэ дүн харуулһан, ниитын хэрэгтэ туһа нэмэрээ оруулһан хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд материальна урмашуулгада хүртэдэг байна. Заводой коллектив экономическа шэнэ реформо бэелүүлжэ эхилхэдээ, шан барюулгын дүрим зохёоһон юм.

Энэ дүримынь ажалай гурим бэхижүүлхэ хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлдэг болоо. Хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые, алба хаагшадые материальна урмашуулгада хүртүүлхэ нэгэ тусхай дүрим зохёогдонхой. Ажалдаа гараагүй, мүн элдэб муухай ааша гаргаһан, ниитын гурим эбдэһэн хүнүүд материальна урмашуулгада хүртэдэггүй гү, али зарим хубида хүртэдэг. Хүдэлмэришэдые урмашуулха мүн лэ тусхай дүрим баталагданхай. Хулиган ааша гаргаад, түрмэдэ хэдэн хоногоор хаагдаһан гү, али ниитын ёһо гурим эбдэжэ ондоо таагүй ябадал гаргаһан, мүн ажалдаа гараагүй зайгуултажа ябаһан хүн һарын дүнгөөр үгтэдэг шанда хүртэхэ эрхэгүй гэжэ тэрэ дүрим доторнь лаблагданхай. Харин жэлэй үрэ дүнгөөр үгтэдэг материальна урмашуулгын дүрим зарим тэды илгаатай. Технологическа болон техническэ эрилтэ эбдээд, муу шанартай продукци бүтээдэг, ниитын гурим бүдүүлигээр эбдэһэн, ажалдаа һогтуугаар ерэһэн, ажалдаа гараагүй хүнүүд материальна урмашуулгада огто хүртэхэ ёһогүй болоно. Харин ажалай, үйлэдбэриин гурим эбдэхэ ябадал гаргаашад, тогтоогдоһон нормо дүүргээгүйшүүл, түхеэрэлгэ хэрэглэхэ техническэ эрилтэ, аюлгүй байдалай техникэ сахяагүйшүүл урмашуулгын зарим хубида хүртэдэг байна.

Хүдэлмэришэдэй дундахи социалис мүрысөөнэй дүрим мүн лэ нимэ эрилтэ мүрысэгшэдэй урда табидаг. Журам эбдэһэн, ажалдаа гараагүй хүнүүл түрүү һуури эзэлөөшье, урмашуулгада хүртэдэггүй байна. Заводто баталан абтаһан материальна урмашуулга барюулгын болон социалис мүрысөөнэй дүрим энэ талаар парти, правительствын табидаг эрилтэдэ таарама юм.

Мүн заводой, бүхы коллективэй хүдэлмэриин үрэ дүн сэгсэлхэдэ, энэ эрилтэ аргагүй хараада абтадаг байна. КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1966 ондо баталан абаһан, «Гэмтэ ябадалтай тэмсэлые шангадхаха хэмжээнүүд тухай» тогтоол дотор предприяти, барилга, эмхи зургаан, колхоз, совхоз, һуралсалай эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна, комсомолой организацинуудай секретарьнуудай коллектив соонь гаргагдаһан гэмтэ ябадалай түлөө харюусалгатай байха тухайнь үшөө дахин һануулагдаа һэн.

Предприяти, цех, бригада бүхэнэй социалис мүрысөөнэй үрэ дүн гаргахада ганса үйлэдбэриин показатель хараада абтаха бэшэ, мүн ажалай журам, ниитын гурим хэр зэргээр сахижа байһаниинь харагдадаг. ЛВРЗ-гэй цехүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үрэ дүн сэгсэлхэдэ, алишье талаараа, тусхайлбал үйлэдбэриин, журамай талаар һайн үрэ дүн харуулһан коллективтэ түрүү һуури олгогдодог, материальна урмашуулга үгтэдэг.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллективэй журам эбдэгшэдтэй ябуулдаг тэмсэлые һайшаахаар. Харин тэдэнэй зохёоһон материальна урмашуулгын дүрим зарим тэды дутагдалтай гэжэ һанагдана. Журам эбдэгшэдтэ, тэдэнтэй эбсэдэг коллективүүдтэ бүри шанга эрилтэ табихаар. Коллективэй ямар нэгэ гэшүүнэй ажалай журам эбдэһэн, али ондоо таагүй ябадал гаргаһан байбалынь, бүхы цех, участок, бригадые материальна урмашуулгада хүртүүлхэгүй гэжэ зарим предприятинуудта табигдадаг эрилтэ зүб гэжэ һанагдана. ЛВРЗ-дэ нимэ шанга эрилтэ табигданагүй, харин гэм хэгшэд хэһээгдээд, коллективэй үүргэ, харюусалга хүсэд дээшэлүүлэгдэнэгүй гэхээр.

Гэбэшье ажалай журам бэхижүүлхэ талаар түс предприятида ябуулагдадаг тэмсэл, бэелүүлэгдэжэ байгаа хэмжээ ябуулга, хүмүүжүүлгын, эмхидхэлэй хүдэлмэри үрэ дүнгөө харуулаа. Ажалай журам, ниитын ёһо гуримай эрилтэ эбдэхэ ушар эндэ үсөөн боложо байнхай. Хэрбээ 1967 ондо ажалдаа гараагүйшүүлэй тоо 600 хүн болоһон байбал, 1968 ондо тэдэнэй тоо 372 болоо. Хулиган ааша гаргаха ушар нилээд үсөөрөө.

Энэ талаар ЛВРЗ-гэй коллективэй хүдэлмэри сэгсэлжэ, шэнжэлэн үзэхэдэ, һайшаама талань элирнэ. Журам эбдээд гү, али ажалдаа гараагүй байһандаа материальна урмашуулгада хүртөөгүй хүнүүд дахинаа нимэ ябадал гарганагүй гэжэ элирүүлэгдээ. Гадна шан барюулхагүй, тэрэнэй зарим хубиие үтэхэ баримта материально-заршалай арга нүхэсэл болоно. Тэрэниие хэрэглэхэтэй хамта журам эбдэгшэдые ондоо харюусалтада хабаадуулжа болоомоор юм.

Ажалай журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ материальна урмашуулгын ехэ нүлөө үзүүлдэг байһаниинь элитэ. Харин түс предприятида зохёогдоһон дүрим зарим цехүүдтэ наринаар бэелүүлэгдэнэгүй. Ажалай журам эбдэгшэд зарим ушарта шанда хүртэдэг зандаа. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэлэй туршада ажалдаа гараагүй 372 хүнэй оройдоо 144-ниинь материальна урмашуулгада хүртөөгүй.

Хүндэтэ шалтагаангүйтөөр ажалдаа гарахагүй ябадалые али бүхы аргаар хэһээхэ хэрэгтэй. Нимэ ябадал гаргаһан ушарһаа үйлэдбэридэ ехэ һаад ушаруулагдана, ехэ продукци дутуу үгтэнэ.

Промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулха дүрим СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Ажалай болон салин хүлһэнэй талаар Гүрэнэй комитедэй болон ВЦСПС-эй Президиумэй тогтоолоор баталагданхай. Мүн түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гурим өөрын тусхай эрилтэ табина. Ажалдаа гарадаггүй хүнүүд урмашуулгада хүртэхэ ёһогүй гэжэ энэ тогтоолнууд дотор заагдана. Тиимэһээ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ тогтоолнуудые хүтэлбэри болгон, заводой хүдэлмэришэдые урмашуулха өөһэдын дүрим зохёохо ёһотой. Тиихэдээ ажалай журам эбдэгшэдые, таагүй ябадал гаргагшадые материальна талаарнь хэһээхэ дүүрэн эрхэтэй.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив ажалай журам бэхижүүлхэ зүб хараа баримтална. Энэ хэрэгтэнь материальна урмашуулга ехээр нүлөөлнэ.

Манай орон дотор ажалшадай бодото салин хүлһэн улам дээшэлнэ. Һарын, кварталай, жэлэй үрэ дүнгөөр хүдэлмэрилэгшэдтэ үгтэдэг мүнгэн шан салин хүлһэ дээшэлүүлгэдэ бодото хубита болохо юм. Тиимэһээ тэрэниие зүбөөр хэрэглэхэдээ, хамтын хэрэгтэ ёһотой туһа нэмэри оруулдаг хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулхадаа, хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй харюусалга, үүргые дээшэлүүлхэ зорилго шиидхэлсэнэ гээшэ.

Энэ статья дотор ганса локомотив-вагон заһабарилгын завод тухай хэлэгдээ. Энэ талаар республикымнай бусад предприятинууд мүн лэ һайшаама дүй дүршэлтэй. Тэрэниинь шэнжэлхэ, олоной шадабари болгохо шухала.

А. ИЛЬИН,
Буряадай хүдөө ажахын институдай ахалагша багша.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Саарһа гаргадаг Б-21 гэжэ машина Пермскэ саарһанай комбинадта ашаглагдажа эхилхээ байна. Энэ комбинат жэл соо 50 мянган тонно саарһа гаргаха юм. Комбинадай хүдэлмэришэд шэнэ машиные һайнаар сэгнэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ машинаһаа гараһан саарһанай шанарые Анатолий Козинсиий шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

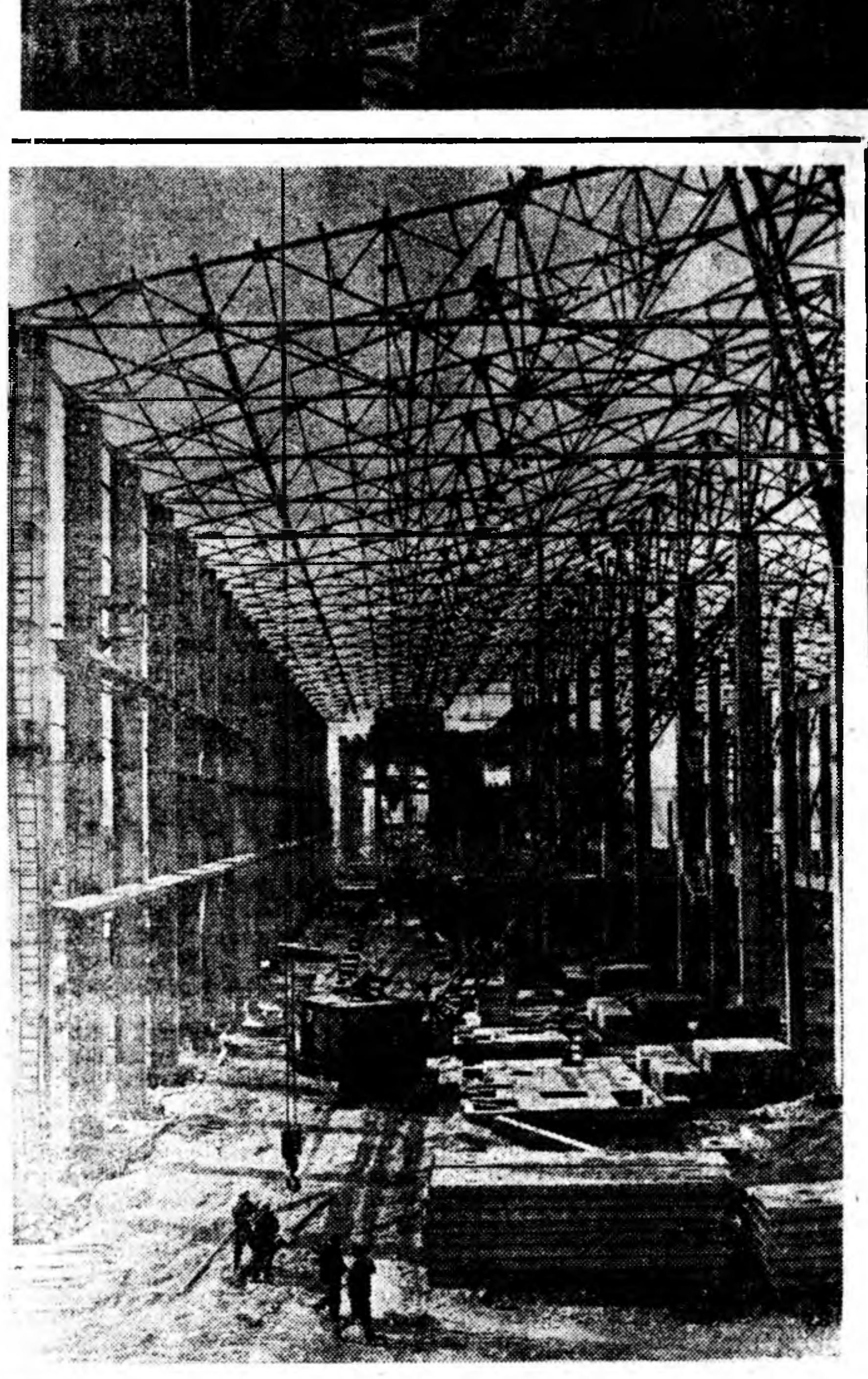

УЗБЕКИСТАНДАХИ ХИМИИН ЕХЭ БАРИЛГА

Алмалык городто аммофосно завод баригдажа байнхай. Барилгашад энээниие нэгэ жэл соо дүүргэхээр хараална. Түс завод жэл бүри хэдэн зуугаад мянган тонно үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Алмалыкска заводой нэгэ цехэй барилга дээрэ.

АПН-эй фото.

КОЛХОЗОЙ АГРОНО[М]

ДУНДА зэргын бэетэй, тэнигэр дулаан шарайтай, юрын сабхи, хүбөөнтэй хүүртиг үмдэнхэй хүнэй мотоцикл дээрэ һуугаад, үглөөнэй улаан нарантай урилдажа, тариалан, сабшалан дээгүүр гүйлгэжэ ябахыень гү, али тариянай тоог дээрэ элдэб машинын оньһо заһажа, теплицэ дээгүүр энэ тэрэ хүдэлмэри хэжэ ябахыень Харганаагай зон хабарай эдэ үдэрнүүдтэ ходо харадаг. Энэмнай колхозой главна агроном Гармажап Цыреторович Бадмажапов гээшэ.

«Ехэ зиндаатай мэргэжэлтэ хүн аад, юундэ энэ тэрэ хара хүдэлмэри хэжэ ябадаг юм» гэжэ заримашуул гайхажашье магад. Үнэхөөр хүн гээд лэ адли байдаггүй ха юм. Нэгэ зарим агроном захяа заабари үгөөд лэ, хармаандаа гараа хээд ябадаг. Нүгөөдэ заримаынь саг үргэлжэ тооной саарһа эрээлжэ, хээтүү ябаха сүлөөгүй һуудаг.

— Өөрөө урагшалалсаагүй һааш, ямар ажал урагшаа ябахаб даа,— гээд, Гармажап теплицэнүүдтэ уһа оруулха хоолойнуудые заһажа һуухаа зуураа хэлэбэ.— Колхозымнай эдэ мэтын юумэ хэжэрхихэ мэргэжэлтэ байхагүй. Хэрбээ эдэ бүгэдые ондоо хүнэй хэхые хүлеэгээд һуубал, саг миин алдагдаха.

Зүб лэ даа. Ямаршье ажал таталсахын тула тэрээндэ хам оролсоогүйдэ аргагүй.

Гармажап Цыреторович олон жэлдэ трактористаар хүдэлһэн хадаа хүдөө ажахын орёо техникые һайса мэдэхэ, ябуул заһажа шадаха байна бшуу.

— Гартаа айхабтар дүйтэй хүн даа. Абаншье нимэ хүн байһан юм,— гэжэ нютагайнь аха нүхэд хэлэдэг.

Арба гаража ябахадаа Гармажап эхэтээ хоюулан үлэһэн юм. Эсэгэнь дайнһаа бусажа ерээгүй. Бага балшар ябахадаа олохон бэрхэшээлнүүдые дабажа гараһан байха.

Эсэгэ ороноо хамгаалха дайнай һүүлээр, һаял хуулиин наһанда хүрэжэ ябаһан Гармажап механизаторай һургуули дүүргэжэ, колхоздоо трактористаар хүдэлжэ ороһон намтартай.

Һүүлэй гурбан жэлэй туршада Гармажап Бадмажапов колхозой главна агрономоор хүдэлнэ. Энэ харюусалга ехэтэй тушаал даажа байхадаа тэрэ элдэб туршалга хэнэ.

Аммиагтай уһан хэр ашаг үрэ ехэтэй юм ааб гэжэ туршаба. Нэгэ поли дээрэ 5 гектар газарые тэрэшэдитэ уһаар үтэгжүүлээд, нүгөөдэ 5 гектарыень миин орхёо. Намар энэ хоёр участогай ургасые ами аминдань хуряахада, үтэгжүүлһэн газарайнь гектар бүриһөө 13,5 центнер, нүгөөдэһөөнь —6,4 центнер ургаса абтаа гэхэ гү, али хоёр дахин ехэ ургаса хурягдаа бшуу.

Урда жэлэйнгээ энэ туршалгаар урмашаад, байгша ондо эдэнэр 200 гектарта энэ уһа хэрэглэбэ. Һолоомоной узуур хахалха үедэ плут дээрэ тодхогдоһон түхеэрэлгээр аммиагтай уһан сасагдана. Юуб гэхэдэ, урдань лущильник дээрэ тодхогдоһон түхеэрэлгээр аммиагтай уһа оруулхада ашаг үрэнь бага байгаа.

Агрономой хүтэлбэри доро энэ жэл 250 гектарта шэниисын үрэһэ тарихадаа урил суперфосфат оруулалсаа. Энээнэй ашаг үрэнь намар харагдаха байха.

Нёдондо наран сэсэг хоёр болзорто таригдажа туршагдаа. Майн 5-да тариһан наран сэсэгынь бургаг ногоондо дарагдажа, биратай һайн ургаагүй. Харин июниин 1 батаар тарияашань һайнаар ургажа, намартаа кукурузатай холижо, силостэ дарахада угаа зохид байһан.

Нитэжэ агроном хүн гээшэ саг үргэлжэ туршалга хэжэ, нютагайнгаа эрхэ байдалда хүдөө ажахын ургамалнуудһаа баян ургаса абаха гэжэ оролдожо ябадаг ха юм.

Газараа жэгдээр хахалха, тарилгын урда тээ хүрьһыень катогоор жэгдэлэн нягтаруулхада угаа зохид гэжэ мэргэжэлтэ шэнжэлээ. Энэ ушарта үрэһэн нэгэ адли гүнзэгыдэ хаягдажа, жэгдэ һайнаар ургадаг байна бшуу. Тиимэһээ хүрьһэ жэгдэлэн нягтаруулха катогуудые захин абажа, колхоздоо үргэнөөр хэрэглэдэг болонхой.

Манай эндэ баян ургаса үгэдэг куузику ургуулжа һураха гэжэ эндэ горитой оролдоно. Мүнөө жэл нилээд ехэ газарта тэрэниие тарижа, хоёр гектартань рассада һуулгажа ургуулха хүсэлтэй.

Севооборот. Һайн шанартай, эрхим сортын үрэһэтэй болохо. Шэнэ газар ашаглаха. Теплицэ соо огородой эдеэ һайнаар ургуулжа һураха. Эдэ бүхы асуудалнуудые колхозой агроном бодомжотойгоор, бодото байдалтай нягта холбоотойгоор шиидхэнэ бшуу. Мүнөө жэл энэ колхоз «Онохойская-4» сортын, 1-дэхи репродукциин, 1-дэхи классай 1000 центнер шэниисын үрэһэ хэрэглэһэн байха юм.

Хура бороогой бага ородог манай эндэхи эрхэ байдалда тариалан, сабшалан уһалха гээшэ угаа ехэ ашагтай. Энээниие агроном һайса ойлгодог. Теэд газар уһалха сагай ерэхэдэ тэндэ ажаллаха хүнүүд дуталдана. Энэ ушарта түрүү арга дүршэл хэрэглэхэ, газар уһалагшадай ажалай [...] дээшэлүүлхэ асуудалда [...] тэ горитой анхарал ха[...] Энэ жэл тариалан дээгүү[...] раадаануудые татажа, тэр[...] гаа уһа табидаг болонхой.

Шэнэ, түрүү арга дүр[...] хыдаа хэрэглэхэ гэжэ к[...] Гармажап Цыреторович са[...] жэ оролдожо ябана. Үглө[...] тэ тариалан дээгүүрээ [...] ябаад, һүүлээрнь луго[...] хүдэлмэри шалгаад, тепл[...] дээ харалсаад, үдэшэ ор[...] тор шэнжэлгэнүүдээ, а[...] нуудаа тусхай дэбтэртэ [...] лэдэг, газетэ, журналну[...] шажа, шэнэ, түрүү арга [...] нүүдтэй танилсадаг за[...]

Хүлэртэй (торфтой) га[...] лажа, тэндэ хүдөө ажах[...] малнуудые тарижа тур[...] наан мэргэжэлтын тол[...] һоор үнинэй. Мүн һаал[...] нүүдтээ һайжаруулагдаһа[...] ритэй болохо, бэлшээр[...] уһалдаг, үтэгжүүлдэг бо[...] рэг агрономой бодолһоо х[...] гүй.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхо[...] ном поли дээгүүрээ ябаж[...] нютооной үндэһэлхые ша[...]

— Мүнөө жэл эрты[...] хэгдэһэн газарые борнойл[...] хомнай ха,— гээд, агроно[...] тэй хара шорой альган х[...] раажа үзэнэ.

Б. ГЫЛЫ[...]
Улаан-Үдын аймаг, [...]
Кировэй нэрэмжэтэ ко[...]

ФЕРМЫН ЭЗЭД—ҺУРАГШАД

Ставропольска хизаарай хүдөө нютагуудай 30 мянга шахуу һурагшад фермэнүүдэйнгээ дэргэдэхи хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хабаадана.

Совхозуудтахи һурагшадай бригадануудай мүрысөө үүсхэһэн Григорополисско станциин дунда һургуулиингхид эгээ ехэ фермэтэй юм. Тэдэнэй мэдэлдэ 2 мянган гектар газар, 15 трактор, 6 комбайн, техникэ заһабарилдаг мастерской, оньһожоруулагдамал тоог бии.

«Россия» колхозой тосхоной ахалагша классуудай һурагша[д] бригаданарайнгаа, мэргэжэлтэдэй хүтэлбэри доро селекци хэхэ, үрэһэ ургуулха, элдэб ургамалнуудые тарижа ургуулха онол арга шэнжэлнэ, туршалга хэнэ, хүдөө ажахыда химия хайшан гэжэ хэрэглэхэ тухай заабари шудална. 14—16 наһатай үхибүүд һурахынгаа хажуугаар ороод тариа, тэжээлэй ургамалнуудые ургуулдаг, механизаторай мэргэжэл шудалдаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ һурагшанарай бригада гектар бүриһөө 30 центнер намарай шэниисэ, 50 центнер кукуруза, 420 центнер саахарай свекло абаһан байна. Эдэ бүхы продукцинь хүдөө ажахын артельдэ тушаагдаад, эдир тарияшадай ажалай түлөөһэндэ зорюулагдаа.

Һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудай гэшүүд болбосоролой аттестат абаһанай һүүлээр нютагайнгаа колхоздо үлэдэг гү, али дээдэ һургуулинуудта орожо, һуралсалаа үргэлжэлүүлдэг. Энэ һургуули дүүргэһэн 30 хүн хүдөө ажахын институдуудта, Москвадахи Тимирязевай академидэ һуража гараа. Үхибүүдые [...] мүүжүүлхэ хэрэгтэ онс[...] байһанайнь түлөө Гр[...] ско дунда һургуули[...] правительство Ажала[...] гай орденоор шагнаһа[...]

Һурагшадай бригада[...] рысөөнэй эхи табиһ[...] (Ставрополиин хизаар[...] һургуулиин 263 ферма[...] хөй. Һурагшадай бриг[...] барай тарилгын урда с[...] гэжэ, шухала асуудал[...] шэи хэлсэһэн байна.

ТАТЬЯНА ДУ[...]

«ЭХЫН ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛ»

Нимэ гаршагтай М. Намжиловай бэшэһэн очерк манай газетын байгша оной мартын 8-най номерто толилогдоо һэн. Тэрэл очеркын гол нюур ажалша бэрхэ хонишон, энэрхы һайхан сэдьхэлтэй эхэнэр, арбан үхибүүдэй эхэ Дашалһама Нимаевна Нимаева энэ һуунал даа.

Арбан үхибүү альган дээрээ үргэн хүмүүжүүлжэ байгаад, үшөө хонишон ябаха гээшэ тиимэ амар хэрэг бэшэ. Теэд Даша-Цырен Доржиевтан хоюулаа «Одон» совхозойнгоо һүрэг хони харууһалжа, жэлһээ жэлдэ эрхим амжалта түйлажа ябадаг малшад ха юм. Энэшье жэлдэ 497 эхэ хониһоо 521 хурьга абажа, мал болгон түлжүүлжэ байнал даа.

Арбан үхибүүдэй эхэ. Үнэр баян айл. Түрэһэн, хүмүүжүүлһэн үхибүүдынь һубарһаар лэ ехэ замда гаража, «гараа ганзагада» хүргэжэ эхилээ. Ехэ хүбүүн Дашанимань айл болонхой, Улаан-Үдын авиационно заводто хүдэлдэг. Баатар Сэсэгмаа хоёрынь Буряадай хүдөө ажахын институдай студентнэр. Баатарынь баһал айл болонхой, Туяана басагаяа үбдэг дээрээ дэбхэрүүлжэ, сэдьхэлээ ханан жаргадаг.

Намжалмаа, Пунсык, Ольга, Роза — һургуулида ябажа, баһал сүлөөгүй. Вовка, Иринка эгээл бишыхан гэрэй эзэд, жэлтэйхэн болоһон Баярмаагаа наадхуулха, һаатуулха ажалтай: «Эхэ, эсэгэдээ туһатай боложо байнат даа» гүүлхэдээ, мүн лэ «бидэбди» гэһэншүү болохо. Гайхал юун байхаб. Ехэ багашье һаа, [...] хадаа урмашадаг ха юм[...]

Эхын жаргал гээшэ [...] хүмүүжүүлһэн үхибүү[...] даа. Тэдэнээл харахада[...] лэ дүүрэжэ, һанаагаа [...] баяр баясхалангаар са[...] даг.

Эхэ-герой алдартай, [...] баатар малшан суутай [...] ма Нимаевнада Үхибү[...] гаалха уласхоорондын ү[...] шарамдуулан, зол жарга[...] һуухыень, габьяата ажа[...] жалта түйлахыень юрө[...]

Г. ЦЫРЕ[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Муха[...] аймагай «Одон» совхо[...] шон, Эхэ-герой Дашалһа[...] евна Нимаева Иринка [...] эрхэлүүлжэ һууна.

Ф. СОРОКИН[...]

ХОДОДОО СЭЛМЭГ БАЙҺАЙ...

Би багша хүнби. Тиимэл хадаа үхибүүдтэ эльгэ нимгэнтэйб. Хэрбээ хэн нэгэнэй үхибүүдые муушалжа, хараажа, доромжолжо байхыень обёорбол, би, сэхыень хэлэхэдэ, тэсэдэггүйб. Тортог шэнги хара дотортой хүн лэ үхибүүе һэнгэргүйгөөр гомодхоожо шадаха гэжэ һанаандам ородог.

Ямаршье һэжэггүйхэн хүүгэдэй сэлмэг сэбэр нюдэ руунь сэхэ хаража байгаад, заримашуул яагаад тэдэниие мэхэлжэ, хүдалаар хэлэжэ шададаг хаб?! Ойлгохонь бэрхэтэй.

Би — үшөө эхэб. Долоон хүүгэдтэйб. Ушар тиимэһээ хүүгэднай зол жаргалтай, бэрхэ хүнүүд боложо ургаһай гэжэ хүсэдэгни ойлгосотой юм ааб даа.

Мүнөөдэр — үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэр. Бүхы дэлхэйн түрүү хүн түрэлтэн, эхэнүүд дайнай түймэр һүжэргэхэгүй хүсэлтэй. Тэрэ хүсэлөө бэелүүлхээр шиидэнхэй байһанаа мүнөөдэр мэдүүлнэ.

Һаяхан нэгэ бишыхан вьетнам хүбүүнэй бэшэһэн шүлэг уншааб. Тэрэ хүбүүн оройдоол арбатай. Ямаршье ондоо юумэн тухай һанаашархангүй, наадан дундаа ябахаар наһанай ха юм даа. Теэд тэрэнэй шүлэгүүд соо Эхэ оронойнгоо хүбизаяан тухай ехэшүүл мэтээр һанаагаа зобоһон тэмдэг бии. [...] үзэн ядажа, тэ[...] эхэ, эсэгэ, ах[...] өөр тухайдаа [...]

Бишыхан [...] балшар наһа[...] жаргалые хи[...] һэдэдэг этэгэ[...] раал шэнгэг! [...] хододоо сэлмэг[...]

А. ОРБО[...]
Яруунын а[...]
Эгэтын-[...]
дунда һург[...]
эхин клас[...]

ҮХИБҮҮДЭЭ НАЙДАДАГ ГАЗАРНАЙ

...эй улаан наранаар гэрhээ гараҳадамнай, ниис...ын уужам тэнюун, гудамжанууд ехэ hайханаар ...даг. Энэ үедэ улаан, ногоон, шара, сагаан үнгэтэй ...даа намилзуулан, Эхэ ороноймнай залуухан эр...па, мамануудтаяа саадтаа яарадаг. Эхэ эсэгэнэ...ур шарайда баярай урман наадажа, тэнюун сэдь... баярые элеэр харуулдаг. Иигэжэ бидэнэр саадтаа ...даа уулзадагбди, бэе бэедээ доро дохин мэндэ...ош,—үглөө, үдэшэ бүхэндэ харгыдаа ушардаг ...нилнууд болошонхой бшуубди.

...дэй саад. Эндэ хүн зоной хани нүхэсэл, бэе бэеэ ... мэдэрэл бадархаhаа гадна, үхибүүднай жаргал... наhаяа үнгэргэдэг, наадажа, хөөрэлдэжэ, бэшэжэ, ... hурадаг. Хүбүүд, басагадай «ажал» бултанаймнай ... табяатай. Тэндэ дэбтэрнүүдые иража, ...зурагуудыень хаража баясахаш, шэнэ дуунда hу...шүлэг сээжэлдэhэн байхадань hонирхохош, то...нзаар шамтала хөөрэлдэхэ, аха зониие мэндэшэл...элхэ. Үдэр хоногой үнгэрхэ бүри хүбүүд, басагад...ноотой, аяг аашаншье ехэ хүнэйхидэ адли болоhон ...рдиhогүй эдеэлжэ, хубсалжа hураhан, бэеэ абаад ...болоhыень харахаш, тиигээд энээхэн ургалтадань ...най нүлөөн бии гэжэ мэдээшье hаа, саадайнь хү...гшэдтэ баясахалши даа. Тэдэнэр гэр бүлымнай ...гүй нэгэ гэшүүн мэтэ дүтын хани нүхэрнай.

...й 58-дахи саад Профсоюзна гудамжаар оршо...хүмүүжүүлгын нимэ уурхайнууд Улаан-Үдэдэмнай ...саад. Манай Валентина Михайловна Ремизова, ...сильевна Белослуцова, Августа Степановна Ива...наида Андреевна Михалева, Галина Дмитриевна ...мэтээр түрэлхид бүхэндэ дүтэ, хүндэтэй болоhон ...лэгшэд олон лэ. Эдэнэр бидэнэй баяр жаргалые ...хэндэ хубаалдадаг эгээл hайхан хүнүүднай, ...юумэеэ—үхибүүдээ найдадаг зомнай.

...ко ерээдүймнай эхилдэг. Агуу Ленинэй нангин ...аханар, эсэгэнэртээ адли нэрэтэй түрэтэйгөөр ...үүлхэ, коммунизм байгуулха ба коммунизмын ...hууха хүнүүд — Совет гүрэнэй ерээдүйн эрхэтэд ...hайхан балшар наhанайнгаа хаhые эндэ үнгэргэнэ. ...болохо багаhаа, хүлэг болохо унаганhаа гэдэг. ...отой бэрхэ, дүрбэн тэгшэ хүн болоходоо үхибүүн ...юынгөө бэрхэдэ, түрэлхидэйнгөө hайнда энээниие ...гүй, харин тэрэниие бүхы гүрэмнай, түрэл комму...тимнай хүмүүжүүлэлсэнэ бшуу.

...нэй улаан наранаар үхибүүдтээ гэр гэрhээ гара..., түрэлхид, саад тээшээ урма баяртай алхалал...

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

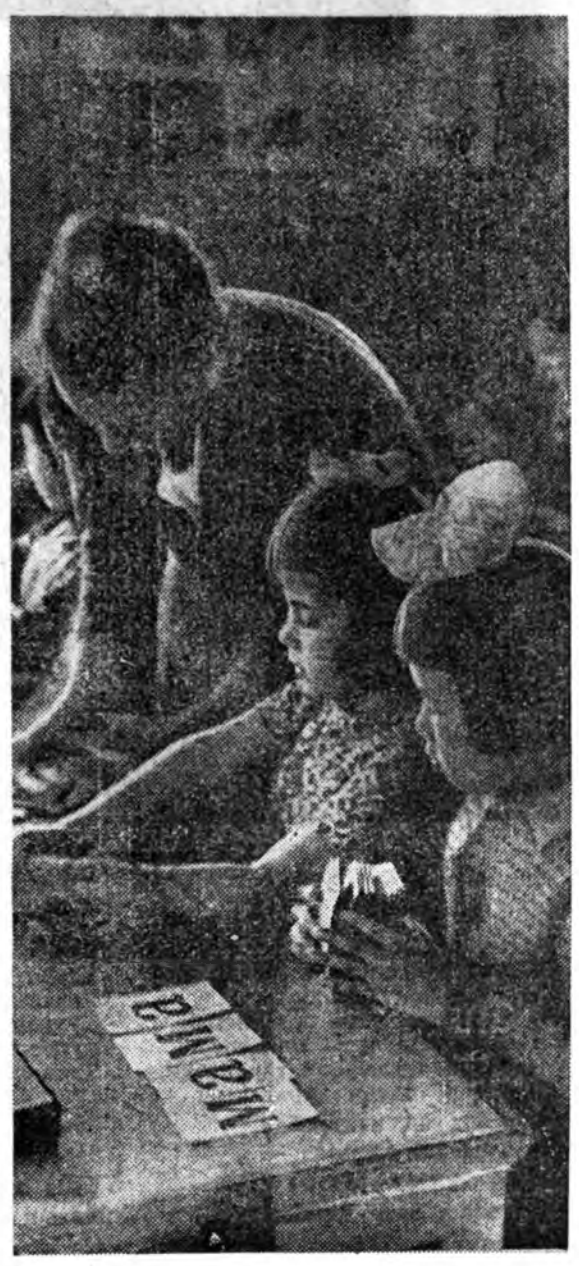

...АГ ДЭЭРЭ: 1. Хүмүүжүүлэгшэ Г. Д. Моисеева ...ые үзэгтэ hургажа байна. 2. Зургаа наhатайшуул.
А. МАНТАЕВАЙ фото.

ПУБЛИЦИСТИКЭ

ХАЙРАТА ИНАГ ҮХИБҮҮД

ХАЙРАТА ИНАГ үхибүүднай! Теэд тэдэнэрые тон зүбөөр хүмүүжүүлхын, ажабайдалай уужам hаруул харгыда гаргахын тула эжы аба хоёрынь хэды шэнээн оролдоно гээшэб! Буурал сагаан толгойтой баабай, эжынэрэй заяаhан тойрог hайхан уг гарбалаа улам саашадань дамжуулан үргэжэлүүлхынь тула үри хүбүүгээ энэрхы илдамханаар боомэйлжэ, «хүндэ хэлсүүлэнгүй, нохойдо хусуулангүй» ябаарай даа гэжэ түрэлхидынь үнэн зүрхэнhөө юрөөдэг. Энэнь миил хооhон шалшаг юрөөл бэшэ, харин арад зондоо, Эхэ орондоо аша туhатай эрхэтэн болохыень хүсэhэн эльгэ зүрхэнэй юрөөл мүн.

Манай буряад угсаатан танил нүхэрэйдөө гү, али хүндэшэ худадаа айлшалжа ерэхэдээ адуу малаарнь, эд бараагаарнь hонирходоггүй, харин нэн түрүүн үри хүүгэдтнай ехэ боложо байна гү? гэжэ асуудаг. Олон үхибүүдтэй айлда ороходоо баясадаг, үнэхөөрөөшье яhала баян, «үнэhэндөө юрьежэ, тооhондоо торьёжо hуудаг» айлайхид гэжэ шэбшэhээр гарадаг.

Тиигэжэ бодохоньшье буруу бэшэ. Хүн бүхэн «амяа хаража, арhаа хэдэржэ» ябахын тула нарата hайхан дэлхэйдэ түрэдэггүй, харин үри хүүгэдээ боомэйлэн хүмүүжүүлхын тула түрэдэг шуу. Ушар тиимэhээ хүүгэд гээшэмнай юунhээшье үнэтэй, түрэлхидэйнгөө эльгэ зүрхые дулаасуулжа ябадаг ами hүлдэмнай ха юм.

hаяшаг танил айлайм нэгэ хүбүүн гэрлэжэ, юрөөл hайхан залуу гэр бүлынхидэй түрэдэ үбгэд, хүгшэд олоор сугларба. Буурал сагаан толгойтой үбгэжөөл игүрдэгэр ямаан hахалаа яаралгүйхэнөөр эльбэсэгээгээд, ээлжээтэ дуhаряагаа үргэн бодохотойгоо хамта «ЦК-да хүдэлхэ хүбүүдтэй боложо, сэрэгтэ ошохо моритой боложо байгаарайт. Үрхөөртнай утаан гаража, үүдээртнай айлшад орожо байг лэ!» гэжэ юрөөгөө hэн. Энэнь миин лэ ама халамгайгаар хэлэгдэhэн юрөөл бэшэ, харин арад зондоо, Эхэ ориндоо аша туhа хүргэхэ, буурал сагаан баабайнарайнгаа hанал хүсэлые эрхим hайнаар харюулжа шадаха хүбүүдтэй болохыень хүсэhэн эльгэ зүрхэнэй юрөөл ха юм.

ҮХИБҮҮДЭЙНГЭЭ ерээдүйн гэрэлтэ hайхан хуби заяан тушаа гансашье түрэлхидынь hанаата болоногүй, мүн агуу багша В. И. Ленинэй байгуулhан Коммунис парти, Совет гүрэн эсэгэ мэтээр халуун анхаралаа хандуулна. Олон үхибүүдые түрэhэн эхэнэрые али зэргээр урмашуулжа, үршөөжэ байдаг бэ! Тэдэнэрээ тон зүбөөр, имагтал коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлхынь тула саг үргэлжэ туhална. Манай орон дотор hургуулида hурадаггүй үхибүүд огто байдаггүй бшуу. Хүүгэдэй ясли, саад, тиигээд hургуули. Холын хүдөө гүүртэ гү, отара дээрэ хүдэлжэ байдаг ажалша бэрхэ хүнүүдэй үхибүүд интернат hургуулида ямаршье түлөөhэгүйгөөр hурадаг ха юм.

Теэд иимэ hайхан байдалтай болохын тула баабай, эжынэрнай баяд, ноёдтой, ангиин дайсадтай аhан шадалаараа тэмсээ hэн шуу. Энэл тэмсэлыень агуу багша В. И. Ленин, тэрэнэй байгуулhан Коммунис парти, большевигүүд ударидаа hэмнай. Шэнэ сагай сэлмэг hэрюун амисхаалые тэрэ үеын үхибүүдшье зүб ойлгоhон. Жэшээнь, нютагай нюдарган баяшуултай тэмсэхэ хэрэгтэнь шадахысаа туhалhан пионер Павлик Морозов, сагаантаниие үгы хэхын тула коммунистнартай хододоо сугтаа ябалсаhан комсомолец Женя Манзанов болон бусадай гэрэлтэ hайхан образ мүнөө үеын үхибүүдые зоригжуулжа байдаг. Үхибүүн наhандаа баатарай үхэлөөр тэдэнэр унаашье hаа, хэhэн хэрэгынь хэзээдэшье мартагдахагүй.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ совет сэрэгшэдтэ үхибүүдэй хамhалсаhаниинь элитэ. Түүхын хуудаhа ираадшье яахамнайб. Тиигэбэшье шархатаhан сэрэгшэдтэ эдеэ хоол зөөhэн, галта hомонуудай зэрлиг муухай эшхэрээн доро тагнуулда ошоhон, юунhээшье үнэтэй нюуса мэдээ асарhан баатар үхибүүдые мүнөө бүгэдээрэн hанана ёhотой. Буряад арадай эльгэ нимгэн юрөөлнүүдые дээрэ дурдаа hэмди. Табяад жэлэй саада тээ иимэ юрөөлнүүдые хэлэхэ тэнхээ шадалгүй байгдаа. Үглөөдэрэйнгөө хүсөөг хилээмэн тухай hанаагаа зобожо ябаhан түрэлхид сурба нюсэгэн үхибүүдээ харахадаа уйлан хайлан уярдаг hааб даа.

Хуушанай байдал үни хада мартагдаа гэбэшье, харин капиталис оронуудта үхибүүд үнөөхил хэбээрээ тулиhаар. Үгытэй ядуу зоной үхибүүд бүхэли үдэртөө үйлсөөр зайжа, үлэн хооhон зандаа газаа хонодог байха юм. Үхибүүдые бүхэлеэрнь «үрэбхидэг» хомхой хоблог хотонууд капиталис оронуудта захагүй олон. Вашингтон, Нью-Йорк, Чикаго гэхэ мэтын хүлгөөтэй шууятай хотонуудай hургуулинуудта үгытэй зоной үхибүүд hураха эрхэгүй.

ДАЙН ДАЖАР жүрөөдэдэг, тэрэнэй ашаар ана мана баяжадаг монополистнууд үгытэйшүүлэй хүбүүдые худалдажа абаад, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байhан баатарлиг вьетнам арадай үхибүүдые алуулхын тула дайнда эльгээнэ. Ганса өөр тухайгаа бододог баяшуул үхибүүдэй хуби заяан тухай огтошье бодоногүй, болохо hэшхэлшье тэдээндэ байхагүй. Суэцкэ каналай эрье шадар, Иордан мүрэнэй ойро, Вьетнамай ногоон тужа джунгли соо бөмбэ тэhэржэ, хүнэй халуун шуhан аhарна, дайнай муухай ашаhаа боложо эсэгэтэйгээ хэтэ мүнхэдөө хахасаhан үхибүүн бархирна. Теэд алууриша муухай американ түримхэйшүүл, Израилиин баяшуул ондоо арадуудай үхибүүд тухай бодоно гү? Үгы даа, тиимэ бодол тэдээндэ байхагүй. Зүгөөр эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наhаараа тэмсэhэн арадые ямаршье хүсэн диилэхэгүй.

Хоа гэжэ арбан хоёртой вьетнам хүбүүн үглөөнэй бүрүүлээр Миконг мүрэндэ ерэлэг. Юундэ? Гайхаhанай дэмы. Эхэ оронoo американ түримхэйшүүлhээ сүлөөлхын тула эрэлхэгээр тэмсэжэ байhан сэрэгшэдтээ туhалхаа ерэнэ. Тэрэниие хэншье баадханагүй. Үглөөнhөө үдэшэ болотор онгосоёо hэлюурдэжэ, гартаа буу бариhан патриодуудые мүрэнэй саада эрьедэ абаашадаг. Мүрэнэй тэгэн дундa ябахадань американ самолёт дээгүүрнь ниидээд, пулемёдоор буудана. Теэд Хоа айнагүй, урдаhаань нюдаргаа зангидаад, hэегүй hалахал байхаш гэжэ гүбэрнэ. Уданшьегүй тэрэ самолёт патриодуудай галта hомондо хиргуулаад, Миконг мүрэнэй саада бэедэ шуумайн унана. Алуурша дайсаниие илендэ абалсаhан Хоа хүбүүн ёhотой солдат шэнгеэр алхална.

Арбан хоёртой Хоа хүбүүн мэтэ эдир сэрэгшэд Вьетнамда захагүй олон. Хоа үдэр бүри социалис оронуудай үхибүүдhээ бэшэгүүдые абадаг. Сүлөөтэ оронуудай үхибүүд тэрээндэ хани халуунаар бэшэжэ, вьетнам арадай тэмсэлдэ туhалхаар бэлэн байhанаа мэдүүлнэ.

Үхибүүд... Хаанашье, хэзээдэшье аба, эжыдээ тон адлирхуу байхые эрмэлздэг үхибүүд ерээдүймнай эгээл найдамтай халаан, түшэг тулгуури болоно бшуу. Тиимэhээ тэдэнэрэй сэдьхэл арюун тунгалаг байхаhаа гадна, уйдхар гашуудал, дайн дажар гээшые мэдэхэ ёhогүй бшуу.

М. ОСОДОЕВ.

ХУРАЛДААН ҮНГЭРӨӨ. ТИИГЭЭД...

Республикын уран зохёолшод болон гэгээрэлэй ажал ябуулагшад ургажа ябаа эдир үетэниие хүмүүжүүлхэ талаар адли зорилготой байhаниинь эли. Уран зохёолой хүсөөр эрдэмтэй, ажалда дуратай, коммунис үзэл бодолдо шүтэнги, Эхэ орондоо үнэн сэхэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ зорилготой ха юмбибди даа.

Совет hургуулиин урда табигдаhан hуралсалай болон хүмүүжүүлгын гол зорилгонь hурагшадые эрдэм hургуулиин үндэhэн багажатай болгожо гаргаха гэhэн ха юм. Тус зорилго hуралсалай бүхы түсэбөөр, программаар бэелүүлэгдэнэ гээшэ. hуралсалай бүхы системэдэ литература, тэрэ тоодо түрэлхи литература, алишье талаараа ехэ үүргэтэй. Илангаяа хүүгэдэй үзэл бодолые хурсадхаха талаараа, эстетическэ болон ажалай, интернациональна хүмүүжүүлгэдэ литературын үүргэ сэгнэгдэшэгүй. Энээн тухай Буряадай уран зохёолшодой 6-дахи съезд дээрэшье хэлэгдээ.

Дээрэ дурсагдаhан зорилгоёоород хэлэ ба литературын багшанар hайнаар бэелүүлнэ гэжэ урмашан тэмдэглэхэ шухала. Тэдэнтэй хамта буряад хэлэнэй болон литературын багшанаршье ехэ юумэ хэдэг гээшэ. Тэдэнэй дунда багшын ажалай дүршэлөөр баяжаhан нүхэдые — РСФСР-эй hургуулиин габьяата багшанарые: Социалис Ажалай Герой Ц. Н. Номтоев, Н. Н. Намсараев, Н. А. Тулосоевае, Буряадай АССР-эй hургуулиин габьяата багшанарые — Ц. Т. Токтохоев, Д. Д. Дондоков, Б. Ш. Шойдоков болон бусадые нэрлэжэ боломоор. Эдэнэй алиншье тухайда hонин баримтануудые хөөрэжэ болохо. Эдэмнай үндэhэн буряад литературынгаа, түрэл хэлэнэйнгээ аша туhаар шабинараа коммунизмын үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлжэ байhан нүхэд гээшэ.

Хүн бүхэнэйнь дүршэл шадабариие шэнжэлэн үзэжэ, республикын hургуулинуудта үргэнөөр тараахаар саг ерээ гэжэ hанагдадаг.

Бидэ мүнөөдэр буряад хэлэ, литература заалгын гансахан шанарайнь талые хараадаа абана бэшэбди харин түрэлхи хэлээр классhаа гадуур хүдэлмэри хэр зэргээр табигданхайб, литературна нэгэдэлнүүд хэр бэ, гараар бэшэгдэдэг ямар журналнуудтайб, ханын hонин ямар үүргэтэйб гэхэ мэтээр сэгнэдэг гээшэбди. Эдэ асуудалнууд гансашье буряад бэшэ, мүн «холимог» hургуулинуудта хабаатай.

Гэхэтэй хамтаородшье, буряадшье хэлэнэй багшанарта уран зохёолшод горитойхон туhаламжа үзүүлхэ аргатай. Уран зохёолшод, соёлой бусадшье ажал ябуулагшадород болон үндэhэн литератураяа гүнзэгыгөөр шудалхадань, гоё hайханиие зүбөөр ойлгохо хэрэгтэнь хүүгэдтэ туhалха үүргэтэй. Үльгэрлэмэ hайхан Байгал, үзэсхэлэн гоё Саяан, түрэл дайда тухайдаа уран шүлэг, рассказуудые уншахадаа, хүүгэдэй сэдьхэлдэ юунтэйшье жэшэшэгүй баяр түрэхэл. Эхэ орон тухай, түрэл парти, Ленин тухай шүлэгүүдые юунээр жэшэлтэйб!

Ород хэлэ, литература заалгын шанарые hайжаруулха, научно-теоретическэ талыень дээшэлүүлхэ, буряад хүүгэдые ородоор унаган хэлэтэй болгохо хэрэгтэ саг үргэлжэ анхарал хандуулха зуураа, багшанар түрэлхи хэлэндээ hайнаар hургаха гэжэ оролдохо зэргэтэй. «Түрэлхи хэлэндээ hурахадаа, үхибүүн миил үгэнүүдые, тэдэнэй бүридэл, хубилалтануудые мэдэхэ болоно бэшэ, мүн хэлэнэй олон ондоо ойлгосые, үзэгдэлые, мэдэрэлые, уран hайханай образуудые, тэрэнэй логико болон философиие бэедээ шэнгээдэг».—гэжэ116 ородой агууехэ багша К. Д. Ушинский хэлэhэн байдаг. Тэрэнэй хэлээшые багша бүхэн hанажа ябаха ушартай.

Табадахи-зургаадахи классуудта hуралсалай предмедүүдые (түүхэ, географи, ботаника болон бусад) түрэлхи хэлэн дээрээ шудалхадаа hурагшад үндэhэн хэлэнэйнгээ баялигые мэдэжэ абахаhаа гадна, үзэжэ байhан юумэнэйнгээ уг удхые гүнзэгыгөөр ойлгоно ха юм. «Энэ гайхамшагта багша — түрэл хэлэнэй — олон юумэндэ hургахаhаа гадна, мүн гайхалтай хүнгөөр, ямаршьеб даа, тиимэ хүртэшэгүй хүнгэдхэhэн аргаар hургадаг байна», —гэжэ Ушинскиин хэлэhэн үгэнүүд баhал удхатай.

Гэхэ зуура, зарим hургуулинуудта гү, али гэгээрэлэй эмхи зургаануудта түрэл хэлэ, литератураяа тоодоггүй, hуралсалай предмедүүдые түрэлхи хэлэн дээрэ заалгадаг болохо хэмжээ абадаггүй хүдэлмэрилэгшэд ушардаг. Тэдэнэр хүн түрэлтэнэй ерээдүйн ниитэ соёл болбосорол тухай гоё гоёор хашхаралдахаhаа бэшэ, олондо туhатай юумэ хэхын тула, тусгаарлан хэлэбэл, hургуулинуудта буряад болонород хэлэ шудалалгые hайжаруулхын тула юушье үнэндөө хэдэггүй. Иимэрхүү байдал Баргажанай, Хяагтын, Сэлэнгын, Кабанскын аймагуудта дайралдана.

1967 оной мартын 31-дэ, 1968 оной майн 14-дэ БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиум «Республикын буряад hургуулинуудай хүдэлмэриин шанар ба тэрэниие hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» гэhэн тогтоол баталан абаа hэн. Тэрэ тогтоол соо hуралсалай шэнэ түсэб болон программада оролготой дашарамдуулан, имагтал 6-дахи классай хахад жэлhээ хойшо бүхы предмедүүдыеород хэлэн дээрэ үзүүлдэг болобол аша туhатай гэжэ хэлээтэй. Мүн баhа буряад hургуулинуудта түрэлхи болонород хэлэ шудалалгые эрид hайжаруулха тухай заагданхай.

Буряадай, Башкирай, Тувын болон бусад республиканuудай дүршэлhөө харахада,ород хэлэ hайса мэдэхэ үхибүүдые алишье талаараа бэлэдхэл hайтай, бэрхэ багшанарта үгэжэ,ород хэлэндэ заахада таарамжатай гэжэ харуулна. Үгышье hаа,ород хэлээр hургахын тула, үхибүүдтэ жэлэй турша соо бэлэдхэлэй курс хүүлэхэ хэрэгтэй. Иимэ дүршэлые хараадаа абангүй байжа болохогүй гэжэ hанагдана. Энэ хэрэгтэ яараhанай үлүү. В. И. Ленинэй hургаhанай ёhоор, «соёлой асуудалда яараха, тэбдэхэ гээшэ юунhээшье аюултай». (Зохёолнуудай 3-дахи хэблэлэй 33-дахи боти, 445-дахи нюур).

Энээниие ойлгоогүй ябадал үхибүүдэй ухаан бодолой хүгжэлтэдэ hаад түбэг ушаруулдаг, hургуулида буряад хэлэ болон литература шудалалгада анхаралыень hуладхадаг байна. Харин 5—6-дахи классуудта түүхэ, географи, ботаника болон тоо бодолго түрэлхи хэлэн дээрээ шудалхадаа, үхибүүдэй хэлэн баяжадаг, бодолынь хүгжэдэг гээшэ.

Түрэлхи хэлэ заалгые саашадань hайжаруулхын тула багшанарай дээдэ болон дунда hургуулинуудта буряад студентнэрэй буряад хэлэ шудалалгые уялгата болгохо шухала. Мүн энэ асуудалые культурын институдта, хүгжэмэй, соёл гэгээрэлэй, хореографическа училищинуудта зүбөөр шиидхэхэ хэрэгтэй. Ондоо hургуулинуудта буряад хэлэнэй тусхай кружогуудые эмхидхэхэдэ яахаб? Телевидэнеэр буряад хэлэнэй хэшээл дамжуулдаг болоhые hайшааха хэрэгтэй. Мүн иимэрхүү хэшээлнүүдые радиогоор эмхидхэхэдэ болохо.

Гадна У-Ж. Дондоков Е. Г. Пахутова хоёрой хэблүүлhэн (1962 ондо) номhоо гадна, шэнэ ном гаргахаар саг ерээ. Баhаород-буряад гү, али буряад-ород хэлээр хөөрэлдөөнэй номхониие, буряад үгэнүүдэй удхые тайлбарилhан толинууд (словарь) хэрэгтэй болоо. Буряад болонород хэлэ зэргэсүүлhэн грамматикануудай (фонетикээр, морфологёор, синтаксисаар) ном мүнөө болотор хэблэгдээдүй.

Буряад hургуулинуудай учебнигүүдтэ хэрэглэгдэдэг терминүүдые гуримшуулхаар болоо. Нэгэ терминые ондо ондоогоор нэрлэхэ, оршуулха ябадал үшөөл үзэгдэhөөр. Энэ асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ терминүүдэй толи ехэ туhатай байха hэн. Энэ хадаа эрдэмтэдэй хэрэг ааб даа.

Гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ, уран зохёолшодто, хэблэлшэдтэ хамаатай үшөө нэгэ асуудал бии байна. Ондо ондоо классуудай хүүгэдэй буряад хэлэн дээрэ уншаха уран зохёолой, научна номуудай список гуримшуулха тухай эндэ хэлэгдэнэ. Тус список соо буряадаар зохёогдоhоншье, оршуулагдаhан юумэнүүдшье орохо ёhотой.

Энэ асуудал шиидхэлгые юрэнхы хөөрэлдөөгөөр хизаарлаха бэшэ, харин бүхы буряад эхин hургуулинуудта, мүн 5-дахиhаа 10-дахи хүрэтэр түрэл хэлээ заалгые, буряад hургуулинуудай 5—6-дахи классуудта hуралсалай предмедүүдые үндэhэн хэлэн дээрэнь заалгые эрид hайжаруулхын тула тодорхой хэмжээнүүд абтаха ёhотой.

Буряадай уран зохёолшодой hүүлэй хуралдаан дээрэ эдэ асуудалнуудай табигдаhаниинь hайшаалтай.

Энэ статья дотор хэлэгдээшэ асуудалнуудые багшанар, уран зохёолшод, эрдэмтэд, соёлой бусад ажал ябуулагшад, түрэлхид дэмжэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

С. ДУГАРОВ,
СССР-эй Педагогикын эрдэмэй академиин национальна институдай аспирант.

...УССТВЫН ТОЛОТОМО ...АМЖАЛТА

...(ТАСС). Совет болон оро... фестиваль Парижда ...амжалтатайгаар үнгэрбэ. ...юладаг Францин хэдэн ...үүд 8 үдэрэй турша соо ...ндэ «Париж городой ... концертнэ залда үнэхөө...лдэн түрисэлдэн ородог

...ИИН КОМПАРТИИН ...БЮРОГОЙ УРЯАЛ

...(ТАСС). Болохоёо байгаа ...эдэ хүдэлмэришэд ба де... хүсэнүүдэй нэгэдэлэй ...гшэ Жак Дюклогой ту...хыень зүүнэй үзэл ба...сэнүүдэй түлөө тэмсэдэг ...дуудые Францин Ком...ин Политбюро уряалба.

...огой түлөө үтэhэн хэдэн ...сууд Францида гүнзэгы ...ай демократическа ху...е хэхэдэ hайнаар ну...уз арадай национальна ... тааралдаха юм гэжэ энэ ...онсолон тэмдэглэгдэнэ.

...ЭДЭЙ АНГИИН ТЭМСЭЛ

...АЙРЕС. (ТАСС). Майн ...өгүүр Аргентинэдэ 24 ...ниитын забастовко эхи...стовкые профсоюзуудай ...үүд эмхидхэhэн байна. ...гшэд общественые демо..., полициин мүрдэлгэ ...юулха, ажаhууха ба ... байдалые hайжаруул...нэ табина.

... дотор шахардуу түг...айдал тогтоохой. Илан...а горэлто шанга тэмсэл ...най. Удха шанараараа ...ой гурбадахи промыш...болодог юм. «Ика-Рено» ...ьна заводой хэдэн ...лмэришэд майн 29-нэй ...нуудта гараа hэн. Тэ...ерситедэй студентнүүд ... хүн зон нэгэдэжэ, го...онууд болоhон юм.

... гарагшадай урдаhаа ...ан байгаа. Полицида ...шэд хамhалсаа. Нуле... бусад хэрэгсэлээр зэб...дууд жагсаалда га...бобо гүйлгэдэг ба ...дэг газтай граната..., мүн тэдэниие буу... юм. Профсоюзуудай ...hан мэдээнэй ёhоор, ..., зуугаад шахуу хүн ...ндэ харюу болгон, ...ал хэhээгшэдые шу... байна.

...й шиидхэбэреэр Кор... комендантска час тог...

КПЧ-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ ДЭЭРЭ

ПРАГА. (ТАСС). Прагада КПЧ-гэй ЦК-гай пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhээр. ЧТК агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Г. Гусак элидхэл хэхэдээ, парти ба орон доторхи мүнөө үеын байдалые шэнжэлэн тодорхойлоод, орон доторхи байдалые hайжаруулхын тулада партиин дурадхадаг эхин шатын арга замуудые тодорхойлоо.

Марксизм-ленинизмын hургаалай гол үндэhэ hуури дээрэ, партиин байгууламжын болон ажабайдалай ленинскэ гол ёhонууд дээрэ, мүн 1968 оной ноябрьда КПЧ-гэй Центральна Комитедэй баталан абаhан политическэ үндэhэ hуури дээрэ партиин бата нэгэдэлые hэргээн байгуулха тухай эндэ хэлэгдэнэ гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Гүрэн доторхи экономическа бэрхэшээлтэй асуудалнуудые шиидхэхын тулада бүхыдэнь хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые абаха гү, али үгышье hаа, тэдэниие бэлдэхэ тухай, мүн хүдэлмэришэн ангиин ба ажалша арадай засаг түрын орган болохо социалис гүрэнэй бэелүүлдэг уялга үүргэнүүдые бэхижүүлхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ гээд Г. Гусак мэдүүлээ. Манай гадаадын политикын гол ёhонуудай үндэhэ баримта болодог Советскэ Союзай болон социалис оронуудай аха дүү коммунис партинуудтай манай байгуулhан харилсаануудые бодото хэрэг дээрэнь шууд шиидхэхэ тухай эсэсэй эсэстэ эндэ хэлэгдэнэ.

Элидхэл тушаа КПЧ-гэй ЦК-гай хэдэ хэдэн гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадууд үгэ хэлэhэн байна.

Москвада болохо коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөндэ ямараар бэлдэжэ байhан тухай мэдээсэлые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн В. Биляк хэбэ. Уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ, империализмда эсэргүүсэн тэмсэдэг түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй тэмсэлдэ болон эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ Москвада болохоёо байгаа зүблөөнэй ямар онсо удха шанартай байhан тухай тэрэ онсолон тэмдэглээ. Москвада болохо зүблөөн дээрэ КПЧ-гэй делегациин бэелүүлхэ ажал ябуулга болон тэндэ дурадхаха документын проект тушаа партиин Центральна Комитедэй Президиумэй баримталдаг хараа шугам тухай В. Биляк пленум дээрэ мэдээсээ.

В. Биляк гэгшын хэhэн мэдээсэлэй hүүлээр зүблэхэ зүйлэй хоёр гол асуудалнуудаар үгэ хэлэлгэн үргэлжэлөө.

Ээрхэг түримхэйшүүлэй гээлтэ хоролтонь нэмэhээр

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд оронойнгоо бүхы газар дээрэ Америкын болон тэрэнэй хүлhэншэдэй сэрэгтэ эсэргүүгээр эдэбхитэй добтолго хэжэ байна.

Майн 11-hээ 21 хүрэтэр хэhэн дайн байлдаанайнгаа үедэ сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд Урда Вьетнамай 94 провинциин, районуудай болон городуудай түбүүдтэхи американ-сайгоной сэрэгүүдэй, тэдэнэй хүлhэншэдэй 480 гаран сэрэгэй объектнүүдтэ добтолhон, тэдэниие ракетэнүүдээр, артиллерээр болон миномёдуудаар буудаhан байха юм.

Сүлөөрэлгэ гэжэ хэблэлэй агентствын мэдээсэлые хэрэглэн, ВИА агентство иигэжэ дамжуулна. Дайн байлдаанай 10 үдэрэй турша соо Америкын сэрэгүүд ба Вьетнамдахи ээрхэг түримхэй дайнда хабаадалсажа байгаа США-гай хүлhэншэдэй сэрэгүүд горитой гээлтэ хоролтодо ороhон, олон сэрэгшэдээ алуулhан байна.

Патриодууд мүн лэ сэрэгэй 700 шахуу машинануудые, тэрэ тоодо танк болон бронетранспортёрнуудые, артиллериин 180 гаран томо буунуудые, олон тоото самолёт болон вертолёдуудые, сэрэгэй суднануудые үгы хээ, бензин хадагалдаг 30 гаран байрануудые, сэрэгэй зэр зэбсэгэй болон эд хогшолой 40 складуудые шатаан галдаа, горитой хэмжээнэй буу зэбсэг дайшалан абаа.

Профсоюзна хүдэлөө hэргээхэ зорилгоор

ВАШИНГТОН. (ТАСС). «Профсоюзна ажал ябуулгын нэгэдэл» гэдэг Америкын профсоюзуудай шэнэ эмхиин эмхидхэлэй конференци эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Энэ нэгэдэл 4 миллион шахуу хүдэлмэришэдые гэхэ гү, али автомобильна, авиационно промышленностиин хүдэлмэришэдэй нэгэдэмэл профсоюзай, мүн ашаанай машинануудай жолоошодой, складуудай хүдэлмэришэдэй профсоюзай гэшүүдые нэгэдүүлдэг юм.

Автомобиль бүтээгшэдэй профсоюзай хүтэлбэрилэгшэдэй АФТ-КПП гэдэг профсоюзна организациин толгойлогшодтой эбээ таhарhанай. АФТ-КПП гэдэгhээ энэ профсоюзай гаргагдаhанай hүүлээр иимэ ... байгуулагдаа юм. Жолоошодой энэ профсоюз АФТ-КПП гэдэгтэ ородоггүй байhан.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАhАА

Вьетнам тушаа Париждахи зүблөөн дээрэ

ПАРИЖ. ТАСС-ай корреспондент Р. Серебренников иигэжэ дамжуулна: Клебер гэжэ гудамжадахи уласхоорондын конференцинүүдэй байшан соо Вьетнам тушаа дүрбэн гүрэнүүдэй зүблөөндэ хабаадагшадай ээлжээтэ — 19-дэхи заседани болобо.

Урда Вьетнамай асуудалые бүхыдэрэнь нэгэн доро шиидхэхэ тухай Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын оруулhан дурадхалые США-гай ба Сайгоной захиргаанай делегацинуудай түлөөлэгшэд элдэб эсын мэхэ гохо гаргажа байгаад, бодотоор зүбшэн хэлэсхээ дахинаа арсаhан байна. Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын дурадхал хадаа дайн байлдаае түргөөр болюулха, Вьетнамда эб найрамдал дахинаа тогтоохо гэhэн зорилготой юм.

Вьетнамай асуудалые бүхыдэнь нэгэн доро шиидхэхэ тухай Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын оруулhан дурадхалай ба найман пунктhаа бүридэhэн президент Никсонэй дурадхалай хоорондо «адли зүйлнүүд» бии гэhэн шашалгаараа дэлхэйн олониитын hанамжа бодолые төөрюулхэ гэжэ Америкын делегациин гаргаhан hэдэлгые ДРВ-гэй делегациин толгойлогшын орлогшо Хан Ван Лау гэгшэ элишэлэн шүүмжэлээ.

Эдэ хоёр дурадхалнуудай хоорондохи гол илгаань гэхэдэ, Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын оруулhан дурадхал хадаа вьетнам арадай үндэhэн шухала национальна эрхэнүүдые хүндэлхэ гэhэн гол ёhонуудhаа эшэ үндэhэтэй, харин Никсонэй программын зорилгонь хадаа дайе «Америкын хэhэн бэшэ шэнги болгоод», Урда Вьетнамда шэнэ тухэлэй колониализм байгуулха, Вьетнамые хоёр болгожо таhалhан байдалые бэхижүүлхэ гэhэн удхатай бшуу. Никсонэй оруулhан дурадхал хадаа бодото дээрээ ээрхэг түримхэй дайе үргэлжэлүүлхэ гэhэн зорилготой.

Сэрэгүүдээ «хоёр талаhаа гаргаха» тухай США-гай дурадхалые хэнэдэhээ хүрэмөөр, ниил тэнэг эрилтэ» гэжэ Хан Ван Лау гэгшэ нэрлэhэн байна. США-гай энэ дурадхал ээрхэг түримхэй ябуулга хэгшэ Холбоото Штадуудые, мүн ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа вьетнам арадые нэгэ сэгтэ зэргэлүүлэн hуулгаhан удхатай. США-гай сэрэгүүдые болон Америкын союзнигууд болодог оронуудай сэрэгүүдые бултыень хэлсээнгүйгөөр Урда Вьетнамhаа гаргаха гэжэ Вьетнамай асуудалые шиидхэхэ гол шухала зүйлынь мүн болоно гэжэ тэрэ хэлээ.

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

ҺҮҮЛШЫН ХОНХО

Жэл бүри эрдэм бэлигээ дээшэлүүлжэ байдаг манай ороной эдир залуу наһан ажабайдалайнгаа нэгэ жэлэй хуудаһа ираба. Эхин, найман жэлэй һургуулинуудта һуралсажа байһан хүбүүд, басагаднай үни хүлеэгдэһэн зунайнгаа амаралтада үсэгэлдэр гараба.

Орлик тосхоной дунда һургуулида баяр ёһололой жагсаалай үнгэргэгдэхэдэ, «һүүлшын хонхо» гэһэн лентэ арбадахи класс дүүргэжэ ябагшадта эхин классуудай һурагшад зүүлгэһэн байна. Эхин классуудай һурагшад эгэшэ, аханартаа баглаа сэсэгүүдые барюулһан, мүн аян замдань һайн һайханиие хүсэжэ, юрөөлэй үгэнүүдые бэшэһэн открыткануудые эдэнэртээ бэлэглэһэн байна.

Мүнөө жэлдэ Орлигой дунда һургуулиие 56 хүн дүүргэжэ гараханиь. Тэдэнэй олонхидынь жэл шахуу саг соо колхоздоо хүдэлхэ, нүгөөдэ зариманиинь эрдэмэй гуламтануудта орожо, элдэб янзын мэргэжэлтэй болохо хүсэлэнтэй.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) нэгэдэхи классай һурагшад «һүүлшын хонхо» гэһэн лентэ ахалагша классайхидта зүүлгэжэ байна. Арбадахи классай басагад нэгэдэхи классайхидай бэлэглэһэн открыткануудые уншажа, баярлажа байнад.

Д. ДУГАРОВ,
Авторай фото.

ОБРУЧЕВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ МУЗЕЙДЭ

В. А. Обручевой нэрэмжэтэ Хяагтын хизаар оронoo шэнжэлэлгын музей хэр угһаа хойшо һураг суута гараһан, эгээл ехэ, эгээл баян музейнүүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог. Эндэ холо, ойрын газарнуудһаа, хилын саанаһаашье ерэһэн хүн зон орожо, гаражал байдаг.

Хяагта хотын урданай, мүнөөнэй ажабайдал, түүхэтэй танилсаха гэжэ эдир пионернүүд, комсомолнууд амаралтынгаа үелэ олоороо ерэжэ, аяншалгаяа музейһээ эхилдэг юм.

Хоёр дабхар байшангайнь олон таһалгануудта элдэб экспонадууд: хүнэйшье, ангуудай, шубуудай бодото түхэл дүрсэнүүд, уураг тархи, араг яһанууд, газар нютагуудай байгаалиин баялиг — ашагта малтамалнууд, улад зоной урданай байдалые харуулһан зэр зэмсэгүүд, хубсаһа хунар, бэеын зүүдхэл ба тэрэ үе сагай түүхые харуулһан юумэнүүд хүнүүдые ехээр һонирхуулдаг. Музейн баялиг жасань жэлһээ жэлдэ улам нэмэжэл байдаг.

Буряад орондо ямар ашагта малтамалай олдоһониинь, ан гүрөөһэдэй, шубуудай бии байһаниинь эндэ хүсэдөөр харуулагдана. Бүхы амитад өөһэдынгөө габьял түрэлөөрөө, ашагта малтамалнууд янза түхэлөөрөө бүридхэгдэжэ, тусгаар шкаф, хайрсагууд дотор таатай зохидоор табигданхай.

Манай ороной элитэ эрдэмтэ, академик В. А. Обручевой мүнхэ дурасхаалда зорюулагдажа, тусхай стенд түхеэрэгдэһэн юм. Тэндэнь тэрэнэй гэр бүлөөрөө, нүхэдтэйгөө хамта абхуулһан фото-зурагууд, гар бэшэгүүд, альбом, бэшэһэн номуудынь, нюдэнэйнь шэл, шугам, циркуль, шатар гэхэ мэтэнь хадагалагдана.

Чарльз Дарвинай кабинедтэ һармагшан, шимпанзе, гориллын дүрсэнүүд, олон сортын жэмэс, яблоканууды, хун, бүргэд шубуудай дүрсэнүүд болон ангуудые олоорнь харанабди.

Нэгэ газарта иимэ бэшэг бии:

— Буряад ороной газар дайда дээрэ 280 элдэб түрэлэй шубуул тоологдоно. Тэдэнэй 45-ниинь манай эндэ саг үргэлжэ байрладаг. Хабар боломсоор олон шубуул дулаан оронһоо ерэжэ уурхайда үндэтэлжэ, дальбараануудаа тэнжээжэ, намартаа һөөртөө бусалагыень мэдэнэбди.

Баабгай, бугa, хандагай, үнэгэн, булган, ондатра болон бусад томо, жэжэ ангуудые, уһа, мүрэнүүдэй загаһа, шубуудые, набша, намаа сэсэгүүдые холоһоо ерэһэн айлшад энэ музейдэ хаража, Буряад ороной байгаалиин хэды шэнээн баян байһаниие һайса ойлгожо абана ха юм.

Музейн хоёрдохи дабхарта Хяагтын партизануудай бууннуудые, Буряад орондо сүлэлгэдэ ерэһэн декабристнуудай фото-зурагуудые анхаржа харамаар. Ами наһанайнгаа һүүлшын үдэр болотор эндэ ажаһууһан декабристнар гэбэл, Я. М. Андреевич, К. П. Торсон, Н. А. Бестужев, М. К. Кюхельбекер, И. Ф. Шимков, М. Н. Глебов гэгшэд болоно. М. А. Бестужевай уран гараар бүтээгдэһэн портредүүд, стол, модон тэргэ гэхэ мэтэнүүдые эндэ харанабди.

Эһэ тооһон болошоһон муухан эшэгы гэрэй гуламтын хажууда үгытэй айлай ээдэй—үбгэн хүгшэн хоёрой үмдөөд һууһан хубсаһа, тэдэнэй гэр соохи тулюур байдалые хараад байхада, тэрэ барга бүдүүлиг саг, хаанта засагай харша, хархис үе эли тодоор һанаанда ороодхино. Энээнтэй зэргэлээд, баян хүнэй гэр харуулагдана.

Зарим үхэр малһаа, хониһоо хоёр тархитай тугал, хурьган түрэдэг юм байна. Тэдэнэй дүрсэнүүд эндэ табяатай.

Юрэнхылэн хэлэхэдэ, тус музей экспонадуудаар ехэ баян. Һайшаалтай юумэн гэхэдэ, музейн залнууд уужам, дотороо яһала ариг сэбэр. Юумэн бүхэниинь өөрынгөө һуури, байраяа олонхой. Тиимэһээ эндэ орогшодой досоо һайн һайхан бодол түрүүлнэ. Сонхонууд дээгүүрнь таримал сэсэгүүд. Экспонадуудай хадагалагдажа байдаг шкаф, хайрсагууд ехэнүүд, ялагар һайхан. Эндэһээ тобшолол хэхэдэ, музейн хүдэлмэрилэгшэд тон харюусалга ехэтэйгээр, творческоор хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Музейдэ ороһон холын айлшад, һурагшад, студентнэр, сэрэгшэд эндэхи хүдэлмэрилэгшэдтэ баяр баясхалан хүргэжэ, урмашама дулаан үгэнүүдые һанамжа дурадхалай дэбтэртэ бэшэжэ гарадаг.

Энэ хадаа Хяагтын хизаар оронoo шэнжэлэлгын музейдэ хүнүүдэй «үндэр сэгнэлтэ» үгэжэ байдагынь элитээр гэршэлжэ үгэнэл.

М. ЦЫРЕНОВ.

ЭЖЭЛ ГУРБАН

Элдин хабарай наран
Элшээ һайханаар сасанхай.
Энхэ дайдын ургынууд
Энеэбхилэн хүхин найганхай.
Шагаабарида туяа наадана,
Игаабарида хоюулан гаранабди.
Мүнсэгэр сагаан хурьгантай
Мүргэлдэжэ хүхинэбди.
Эрхэ заахан хурьган,
Эхээ хүлеэжэ ядана гүш?
Бидэнэйш эжы тэрэниие

Бэлшээжэ, садхаажа ябанал.
Үдхэн ноохотой эхэшни
Үнжэгэн ногоо шэмхэлжэ,
Дууран шинии хүхэхэ
Уураг һүмбэй суглуулна.
Талада яаһан сэнгүүб!
Тангаршаажал ябамаар.
Зээрэн шэнги хурдан
Зэрэлгээнтэй урилдамаар.
Хүхэ тужа тээһээ
Хүхын донгодохо зэдэлнэ.

Хүбшын һэжүүр тээ...
Хүнгэн һэбшээн эрье...
Наранай дулаахан эл...
Намжар гоёор игаа...
Хорёо соогуур гүйлд...
Хоргодолсожо наада...
Дуулим үдэшын толо...
Дуугаа татаһан эжы...
Энгэр талын бэлшээр...
Эхэтэйш бусажа ерэх...

Э. БРЮХАН...
фото

ЭМЭЙ ОРОНДО ЭЛЬБЭ ХЭРЭГЛЭН...

Ленинградай врач Павел Булиин «Доторой үбшэнүүдые эмшэлдэг клиникэдэ эльбэ хэрэглэлгэ» гэһэн ном тушаа Франциин, Англиин, Бельгиин, Италиин, Испаниин эрдэмтэ-медигүүд олон һанамжа, дурадхал бэшэһэн байна. Гушаад жэлэй туршада өөрынгөө туршалгын үндэһөөр энэ номоо бэшээ юм.

Тэрэшэлэн эрдэмтын бэшэһэн монографи француз, итальян хэлэнүүд дээрэ оршуулагданхай. Энэнь эрдэмтын түрүүшынь зохёолнуудай нэгэн болоно. Ами сагладаг астма, хотын шара, шуһа, хиин хөөрэлгэ, зүрхэ-һудалай болон бусад үбшэнүүдые эмшэлхэ үедэ эльбэ хайшан гээд хэрэглэхэ тухай тэндэнь тодорхойгоор хэлэгдэнхэй юм.

Ами сагладаг астмаар үбдөөд, клиникэдэ ороһон хүнүүдэй 70 гаран процентыень врач П. Буль эдэгээһэн байна. Хотын шаратай болоһон хүнүүд эльбээр аргалуулжа, олоороо эдэгэһэн байна.

Эм уулгахын хажуугаар эльбэ (гипноз) тааруулан хэрэглэхэдэл зүрхэ-һудалай үбшэнтэй хүнүүдтэ яһала туһалха байһаниинь тодоруулагдаа.

Удаан саг соо гипертониигоор үбдэжэ, зүрхэ-һудал ба бусад махабадайнь ехээр хубил... нүүдтэ эльбэ туһалхагүй ... Павел Буль элирүүлһэн бай...

«Доторой үбшэнүүдые эм... клиникэдэ эльбэ хэрэглэл... һэн монографиинь түлөө П... Бульда медицинын эрдэмэй ... торой нэрэ зэргэ олгохо гэж... нинградтахи академик Иван ... ловай нэрэмжэтэ нэгэдэхи ... цинскэ институдай Эрдэм... совет шиидхэ.

Е. ДОРОШИНСКА...
АПН-эй кор...

БААТАРНУУДТАЙ УУЛЗАЛГА

Захааминай аймагай Михайловка тосхоной ажалшад һаяхан соёлойнгоо ордондо олоороо сугларба.

Юуб гэхэдэ, республикадамнай айлшалжа байһан, Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан летчик, запасай подполковник, Советскэ Союзай Герой Петр Тимофеевич Харитонов Захааминай аймаг айлшалжа ерэнхэй.

Хүндэтэ айлшантай суг Зэдын комбинадай экскаваторай машинист Социалис Ажалай Герой Александр Филиппович Ваганов ерэлсээ.

Петр Тимофеевич үгэ хэлэхэдээ, Октябриин хубисхалай үлгы болоһон Ленинград хотын огторгойе хамгаалалсаһан, фашис булимтарагшадтай байлдаһан тухайгаа, энэ хотын блокадын үедэ ямар зэргэ хүшэр хүндэ байһаниие, шэн зоригто баатар летчигууд тухай, нэгэ полкдо алба хэжэ, дайсадай урдаһаа баатараар тэмсэһэн дайшалхы нүхэд тухайгаа сэдьхэл хүдэлгэмөөр хөөрэжэ үгэбэ.

Үнгэрһэн дайнай эхилһээр хэдыхэн хоноод байхада, совет авиациин түүхэдэ түрүүшүүлэй тоодо оролсон, фашис самолёдые нюдаржа унагааһан, мүн хоёрдохёо энээниие дабтаһан тухайгаа хөөрэжэ, Михайловкын ажалшадые һонирхуулба. Зэдын комбинадай экскаваторщик Социалис Ажалай Герой Александр Филиппович Ваганов ендэртэ гаража, суглараагшадые комбинадай хүдэлмэришэдэй зүгһөө амаршалаад, хүдэлмэришэн, таряашадай бата холбоон тухай, дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдтэ фронт ара тала хоёрой адли баатарлигаар тэмсэжэ, фашис булимтарагшадые һүр жабхалантайгаар дараһан тухай хөөрэбэ. Мүнөө үедэ амгалан сагай эрхэ байдалда Зэдын комбинадай хэхэ, бүтээхэ хүдэлмэри болон, табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ, агуу багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтахыень бүхы аймагайнгаа ажалшадые уряалба.

Хойто үдэрынь хоёр герой Михайловкын дунда һургуулиин һурагшадтай уулзаһан байна.

* * *

Цахир тосхоной соёлой ордон соо тосхоной ажалшад олоороо сугларһан байгаа. Ушарынь хадаа Советскэ Союзай Геройн хүндэтэ алдар солодо хүртэһэн летчик Петр Тимофеевич Харитонов, Зэдын комбинадай Социалис Ажалай Герой А. Ф. Ваганов гэгшэд манайда айлшаар ерэһэн байгаа.

Хүндэтэ айлшаднай парти, правительствын дээдэ шагналда яагаад хүртэһэн тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Тэрэнэй һүүлдэ энэ хоёр Геройн ажабайдал тухай аймагай «Знание» бүлгэмэй харюусалгата секретарь Ш. Бакшеев дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

Тэрэшэлэн хүндэтэ айлшад Закаменск хото, Холтосон, Баян-гол, Санага нютагуудта хүрэжэ, нютагай ажалшадтай уулзалта, хөөрэлдөө үнгэргэөэ.

Ц. НАЙДАНОВ,
Б. ШОЕНОВ.

Амаржа һуухадаа... К. МУНКУЕВА...

Шэнэ кино

ҮҺӨӨ НЭХЭГШЭДЭЙ ЗОЛ ХУБИ

«Бариг дангүй үһөө нэхэгшэд» гэжэ кинофильмын эдир геройнууд—Данька, Ксанка, Валерка-гимназист, Яшка-цыган гэгшэд ехэшье, багашье харагшадта дурлагдажа, тон дүтынь танилнууд болошоо.

Һаянай «Баригдадаггүйшүүлэй ушаралта шэнэ ябадалнууд» гэжэ үргэн экранта, үнгэтэ фильмые бидэ урмашан хараабди. Тус фильм түрүүшынхиин үргэлжэлэл мүн. Тэрэниие баһал «Мосфильмын» студиинхид, тусгаарлан хэлэбэл, түрүүшын авторнууд табяа (сценариинь авторнууд — А. Макаров, Э. Кеосаян, режиссерынь — Э. Кеосаян).

Фильмын геройнуудшье ехэнүүд болоо. Тэдэнэр миин лэ өөһэдынгөө үүсхэлээр бэеэ нюусаар тэмсэдэг үһөө нэхэгшэд бэшэ, харин будёновско армиин ёһотой сэрэгшэд. Дайсанай аэроплан буудажа унагаагаад, моридойнгоо гүйдэл дунда летчигыень буулгадажа, плендэ абахадань, зал соо һууһан харагшад хэды ехээр хүхилдэнэб! Харин тэрэ летчигын сагаантанай бэхилэгдэһэн газарай түсэб тухай нюуса мэдээсэл абажа ябаһан байгаа бшуу.

Тиигэжэ дүрбэн эрэлхэг эдиршүүлые сагаантанай уурхайһаа тэрэ түсэбыень яажашье һаань оложо асарха даабаритайгаар тагнуулда эльгээбэ. Эндэһээ эдэ дүрбэнэй ушаралта ябадалнууд эхилнэ.

Тэдэнэр түрүүн город соо үлэһэн манай хүнүүдтэй холбоо байгуулха ёһотой һэн. Зүгөөр гэнтын һаад ушараад, холбоо байгуулжа шадабагүй: сабхишанаар хүлээжэ байһан манай нэгэ тагнуулшан дайсадта баригдашоо.

Гэбэшье эдир тагнуулшад ерэһэн хэрэгээ бүтээжэ шадаа. Тэдэндэ Одессэ хотын дуушан, ябуул артист Буба Касторский ехэ туһа хүргөө. Тэрэниие артист Б. Сичкин бэрхээр наадаба.

Түрүүшын фильмдэ наадаһан үхибүүд Витя Косых (Данька), Миша Метелкин (Валерка-гимназист), Вася Васильев (Яшка-цыган) гэгшэд мүн лэ үргэлжэлэлдэнь наадажа, бэлиг шадабаритай байһанаа дахин гэршэлбэ. Ехэшүүлэй роль гүйсэдхэгшэдшье һайнууд даа. Илангаяа Е. Капелян (атаман Бурнаш), А. Джигарханян (штабс-капитан Овечкин), А. Толбузин (полковник Кудасов) гэгшэдэй наадые тэмдэглэмээр.

Энэ фильмын хүмүүжүүлхы удха шанар тон ехэ. Хилын саанаһаа ерэһэн, ямаршье гүнзэгы удхагүй «фантомасуудые» харанхаар, эдир тагнуулшадай эрэлхэг габьяа тухай фильмые һайхашаан һуубал, һуралтүй дээрэ бэшэ аал? Граждан дайнай үедэ хэды олон хүбүүд, басагад революциин талада тэмсэжэ, коммунистнартай гар гараа барилсан, шэнэ байдал тогтоолсооб! Олониинь революциин түлөө эдирхэн ами наһаяа үгөө. Олониинь хожомынь комсомолой, һүүлдэнь партиин зэргэдэ орожо, дайнда һандарһан ажахыгаа һэргээн бодхоолсоо, хамтын байдал тогтоолсоо. Мүнөө тэдэнэр үһөө сайһан үбгэд, хүгшэд болоо. Гэбэшье революциин дүлэн зүрхэндэнь бадарһаар.

Б. ХАЛМАТОВА.

СТУДЕНТНҮҮДЭЙ «АУКЦИОН»

Һаяшаг Зүүн Сибириин технологическа институдта республика доторнай түрүүшынхеэ студентнүүдэй «аукцион» үнгэрэгдэбэ. Түрүүшын «аукцион» искусство болон уран зохёолой асуудалда зорюулагдаа.

Институдай эгээл ехэ, 380-дахи аудитори. Эндэ студентнэр олоороо сугларба. Жюрин түрүүлэгшэ, хоёрдохи курсын студент Анатолий Краснов «аукционой» журам тухай хөөрэжэ үгэбэ. Суглараагшадта тусхай номернууд тараагдана.

Хүгжэмэй зэдэлээн доро түрүүшын асуудал соностоно. ...Хэдэн номернууд нэгэ доро үргэгдэбэ. Асуудалнуудта тобшо харюунууд үгтэнэ. Эгээл тобшоор, гүнзэгыгөөр харюусаһан хүндэ сэгнэлтэ табигдана (эдэ сэгнэлтэнүүдээр тусхай шан барюулагдаха юм).

— Ленин тухай ямар кинофильмнүүд бүтээгдэнхэйб? — гэжэ түрүүлэгшэ асууба.

— «Аппассионата», «Ленин 1918 ондо», «Ленин Польшодо», «Июлиин 6-най үдэр»...

Аукционой жюрин дурадхаһан асуудалнууд бүхы талаараа һонирхолтой, гүнзэгы удхатай байгаа. Аукцион искусство болон уран зохёолой талаар студентнүүдэй һонирхол болон ухаан мэдэрэлэй бодото шалгалта болоо бшуу. Студентнүүд институдта үзэдэг элдэб эрдэмэй асуудалнуудһаа гадна театрай, хүгжэмэй, уран зурагай, уран зохёолой асуудалнуудаар һонирходог байна гэжэ элирүүлэгдэбэ.

Аукциондо илагшадта үнэтэ шан барюулагдаа.

Энэ аукционие институдай комсомолой комитет, профком эмхидхээ юм.

К. ИЛЬИН.

СҮҮД ДЭЭРЭҺЭЭ

ХУЛГАЙШАД БАРИГДА...

Улаан-Үдын гэр баридаг комбинадай бетонщик Першуков Анатолий «Буржелезобетон» нэгэдэлэй кочегар Разуваев Владимир хоёр зайгуултажа ябаһаар түмэр замай вокзал хүрэжэ ерэбэ ха. Тэрэ дороо эдэнэр Казахстанһаа һаяхан ерээд байһан басаган Мария Куприяноватай танилсаһан байгаа.

— Бэшүүр ошохо аад, үглөөнэй автобус хүлеэхэ болобоб,— гэжэ тэрэ басаганиинь эдэнэртээ хэлэбэ ха.

— Гансаараа гүт?

— Тиимэ даа, тиимэ.

Хоёр «герой» яагаад машина оложо, басагаяа хүргэжэ үгэхэбибди гэжэ хоорондоо хэлсэбэ.

— Гусиноозерскын гудамжада байдаг центральна электросетиин гаражда ороё, — гэжэ Першуковынь «Үрөөһэн бөөрэдөө хандаба.

— Үгы, баригдана бээзбди, —гэжэ нүгөөдэнь гэдэргээ бүляалдаба.

— Мэдэнэгүй аалши, харуулшад һүниндөө юу хэдэг бэ. Унтажал мэдэдэг ха юм.

Нээрээшье эдэнэрэй гаражда хүрэжэ ерэхэдэнь, «амиды голтой» хүн үгы. Хон-жэн. Һүниин дүрбэн часта эдэнэр гаражай сонхоорнь ороод, үүдэнэйнь замаг эмдэһэнэй удаа «ГАЗ-51» түхэлэй машина гаражһаань гаргаба.

...Гэртэхиюулынь басага хүргэжэ ерэһэн айлшадаа хүндэлжэ, бүхэли үдэр соо архидаан, хөөрэлдөөн болобо. Хоёр хүйхэр үдэшэ болгожо ерээд, тэрэ машинаараа го... род руу табилуулжа... бэ. Тиигэжэ ябаһаар ... хахаад, сасаад ураг... болишобо. Жолоошод... жэлгүй эдэ хоёр эмд... шинаяа хаяад, харгы... наар городоо хүрэжэ ...

Хүнгэн олзо бэд... хоёр хүйхэр холо... жо үрдингүй, Улаан-... тябрьска районой а... дэй урда зогсожо, з... ха болобо. Эдэнэр ту... хоёр хоёр жэлээр эр... даба. Тиихэдэ Разува... дань түрмэдэ һууха... һоо урид табигдаһа... Хоёр удаа сүүдлүүлһэ... ваев хоёр жэл гурбан ... ха болоһон байна.

П. СЫРОМЯТН...

НААДАН ДАХИ... ХОЙШОЛУУЛАГД...

МОСКВА. (ТАСС). Шат... ран Петросян Борис Спас... хоорондо болож байгаа на... наа хойшолуулагдаха ба... Ушарынь гэхэдэ, чем... байна. Тиимэ болохо... шад абаха эрхэтэй гурба... гынгаа хоёрыень хэрэг...

Удаадахи, 18-дахи ш... 2-то наадагдаха. Энэ ... Спасский түрүүлжэ, на... 9:8 болонхой.

Болоһон ушар

ХАШААДА ОРОҺОН ШЭЛҮҮҺЭД

Үүр сайхын үедэ хотошо нохойн бахардангы хусаан Дамба үбгэниие сошордуулан һэреэбэ, «Баабгай бартахи, шоно гарюуһан — алиниинь орожо ерэбэ гээшэб» гэһээр үбгэжөөл бушуухан дэгэлээ хэдэрээд, газаашаа гараба. Нохойн хусаһан зүг руу харан гэһээнь хоёр томо шэлүүһэн хониной хорёо тээшэ маряажа ябаба. Айжа мэгдэһэн хонишон хашхахуугай табин һүхирөө.

Хоёр хүлтэ хүнэй хуугайлха, дүрбэн хүлтэ нохойн борохо абяанһаа «жэрхэһэн» тэдэ «уряалгүй айлшад» дүтын ой руу гүйжэ тонилоо һэн.

«Хонидой хорёодо шэлүүһэн добтолоо» гэһэн һураг тэрэ дороо айл бүхэндэ мэдээжэ болоодхёо. Нютагай бэрхэ ангуушан Дашидондок Дарижапов буугаа үргэлэн, нохойгоо дахуулаад, хоёр шэлүүһэнэй мүрөөр ойдо гараба. Анша нохойнь уданшьегүй тэдэниие модолуулаа һэн.

Шадамар ангуушанай буугай хараада ороһон арьяатин хаана ошохоб даа. Шаргал дахаяа «тайлажа» үгэхэ баатай болоо бшуу.

Энэ ушар һаяшаг Захааминай аймагай Үлэгшэн нютагай «Красный Октябрь» колхозой ахалагша хонишон Дэмбрэл Гурожапович Очировай отара дээрэ болоһон байна.

Үнгэрэгшэ үбэлэй үедэ тус колхозой хонин һүрэгтэ шэлүүһэнэй добтолхо һэдэлгэ нэгэтэ бэшэ үзэгдэһэн юм гэжэ нютагтань хэлсэнэ.

В. ГАЛДАНОВ.

„ПРАВДА БУРЯТИИ" МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хүн ба байгаали» гэһэн түрүү бэшэг. «Республикын ажалай алхам» гэһэн гаршаг доро информацинууд. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд. П. Бурмакинай фоторепортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Бороогой һүүлээр» гэһэн В. Абрамовагай статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Үбгэн баабай» гэһэн Н. Цынгуевай расска. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Мүнөөдэр—Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэр» гэһэн гаршаг доро материалнууд. Соёл культурын һонин.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

14 часһаа 18.30 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 14.05 минутаһаа орон доторхи һонин. 14.15 минутаһаа үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 14.45 минутаһаа Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ агаарай-десантнуудай дээдэ училищи тухай дамжуулга. 15.30 минутаһаа эдир наһатайшуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 16.30 минутаһаа телевизионно зүжэг. 17.45 минутаһаа шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадан дамжуулагдаха. 18 часһаа «Таанад, эхэнэрнүүдтэ» гэһэн дамжуулга. 18.30 минутаһаа үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулгаар Улаан-Үдын телестуди хүдэлмэреэ эхилхэ. 18.55 минутаһаа «Колобок» гэһэн фильм-концерт. 19.25 минутаһаа «Бидэнэр илахабди» гэһэн киноочерк. 20 часһаа 23.30 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУ...

Н-02547.

Зак. ...